

Universitätsbibliothek Paderborn

V. P. Gasparis Družbicki, Societatis Jesu, Opera Omnia Ascetica

Aucta Duobus Opusculis De Effectibus, Fructu, Et Applicatione Sanctissimi
Missæ Sacrificii, Et De Sublimitate Perfectionis Religiosæ. Catalogum
Tractatum Asceticorum Omnium Vicina Post Dedicacionem Pagina
Indicabit

V. P. Gasparis Družbicki, Societatis Jesu, Provisiones Senectutis, Per Tres
Partes Distributæ - In quibus raræ ac penenecessariæ Veritates, cum
omnibus Christi fidelibus, tum potissimùm Gratiarum Cœlestium,
lucrorumque æternorum avidibus, quà theoreticè, quà practicè
proponuntur

Družbicki, Kaspar

Ingolstadii, 1732

VD18 90066391

Provisionum Senectutis Pars II.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45462

cipium, Tuum propter animas illas, Animarum
verò propter Te.

Tibi Deo meo omnis & semper major Glo-
riam in sæcula sæculorum. Et Fidelium Animæ
per misericordiam Tuam, requiescant in pace.
Amen.

Ethæc de profusione charitatis & miseratio-
nis super proximos, deque Provisione per eam
dixisse sufficiat. quod ad omnes quidem fideles
spectat, præcipuè tamen incumbit iis, quorum
vita in proximo finem habet: his enim quàm
maximè ipsa brevitæ vitæ residua incumbere fa-
cit, illud monitum Apostoli. *Animas vestras
castificantes in Obedientia charitatis, in fraternitatis
amore, simplici ex corde invicem diligite atten-
tius,*

PROVISIONUM SENECTUTIS

PARS SECUNDA.

A Dductis aliquibus Provisionibus Senectutis
speculativis, etsi nihilominus exhortativis
ad fervens instansque studium perfectionis in
obsequio Divino. in hac altera parte Provisiones
præcticas tradere aggredimur. Præctices nempe,
quibus præteritæ vitæ omnia delicta, quantum

V. P. Druzb. Op. VII.

E

ad

ad pœnas eorum omnes, præsertim verò spirituales expiari, errata corrigi, neglecta suppleri, copiosa lucra cumulari possint, adjuvante Divina gratiâ, in cuius conspectu facilè est ditare pauperem, & dare virtutem, ut quis in brevi, expleat tempora multa.

PROVISIO I.

Ad omnium peccatorum pœnarumque expiationem.

QUoniam nemo mundus à forde: ne quidem infans, cujus vita est unius diei super terram: quoniam item in multis offendimus omnes: quoniam etiam *justus species in die cadit: quoniam delicta nemo intelligit, & ab occultis suis, nec non ab alienis sibi adhærentibus mundari petit Sanctus nec non ignorantias suas oblivioni tradi: quoniam de propitiatio peccato, prohibet nos Sapiens sine metu esse. quoniam nemo scit, utrum odio an amore dignus sit: imò quoniam nemo non scit, quòd non amore sed odio dignus sit: quoniam mensuram suppliciorum peccato cuique debitorum assignare solus Deus, & alius nemo potest, constat verò, tum Sacræ Scripturæ, tum probatæ fidei exemplis, longe aliter, id est, longe magis peccata nostra in Divino iudicio examinari & graviora censer, quam à nobis. quoniam de cursu ordinario scire nemo nostrum potest, an condignam & plenam satisfactionem pro aliquibus saltem (qui dicam de omnibus) peccatis suis DEO fecerit. indeque rationabiliter præsumere quisque potest, at-*

Jac. 3. 2.

Prov. 24. 16.

Psal. 18. 13.

Psal. 14. 7.

Eccl. 5. 5.

Eccl. 9. 1.

tento rigore divini Examinis, mollitię nostrā in
 pœnitendo, vivacitate affectionis in peccando,
 crebritate relabendi in eadem & habitatione,
 scandalis præbitis etiam ignoranter aliis mala
 nostra imitantibus, aliisque similibus nobis oc-
 cultis, sed nos gravantibus circumstantiis, apud
 Deum autem ponderari solitis. potest, dico,
 quisque præsumere ingentem sibi adhuc coram
 Deo iudice superesse pœnarum exsolvendarum
 congeriem, quā necesse sit, vel in hac vita volun-
 tariis, vel in altera Purgatoriis pœnis aboleri: sit
 verò rationabilius hic potius satisfacere, quam
 sese in purgatorio Divinæ justitiæ manibus, in
 quas incidere horrendum est, expiandum refer-
 vare.

Hebr.

Planè sequitur, ut quisquis sapit, quod fi-
 delem sapere decet (decet autem ita sapere ma-
 ximè veteranum in scientia Spiritus obsequioque
 Dei, eundemque simul jam vitæ modicum tem-
 pus habentem) sequitur inquam, ut quisquis
 talis est, dum tempus habet, consulat sibi, ratio-
 nes expungendorum debitorum secum ineat,
 easque servet exactè, & assiduè exerceat, donec
 cum Divina gratia, & omnes præteritas planè
 expungat, & novas in præsentī, quàm minimas
 paucissimasque contrahat, contractas, quotidia-
 nis pœnitendi & expiandi praxibus aboleat, det-
 que operam, ut quoad potest fieri, cum Deo sine
 omni tam culpæ, quàm pœnæ obligatione ut
 plurimum vivat. Cujus rei hæ praxes sint.

Prima; assuescere vitæ Ordinatæ per omnia
 quoad fieri fas erit, ut nullus fiat à me actus eli-
 citus, imperatus, internus, externus, sensus ra-
 tionis, humanus, & si fieri potest etiam hominis,

E 2

qui

qui non sit ex ordine & prævisione, ex fiducia & ratione, ex intentione pura & sublimi, intense attentè, devotè applicatè, juxtasuas regulas & circumstantias] perfectus. Sic fiet, ut rarè rarissimèque peccetur, leviter, cum celeri advertentia & retractatione, atque expiatione, emendatione facili expeditaque.

Secunda. Examinum frequentia, super omnia quotidiana & non quotidiana opera facta facienda: Notus est Sancti Patris nostri mos, horas singulas sese recolligendi, actionesque inspiciendi. Estque hæc cura commodissima & evitanda expiandaque simul delicta.

Tertia. Habere & servare præscriptas praxim consuetudinesque, quibus quotidie, quavis hebdomada, quovis mense, quovis anno, omnibus & singula totius vitæ peccata ex intentione propositoque expientur.

Quarta. Omnibus & singulis operibus quæ quandoque aguntur, itemque passionibus quæ incidunt: (incidunt autem, cum omnis actio habeat respondentem passionem) adjuvare intentionem satisfactionis, seu applicationem ad satisfaciendum, quoniam hominis gratia positi omne opus satisfactorium est, si prorsum fertim applicetur, & maximè in personis religiosis, quarum status pænitentia cum sit, omnis eorum actio & passio, erit ex vi status satisfactoria.

Quinta. Actus charitatis Divinæ, contritionis item. Condonationis injuriarum sincerè orandi etiam pro inimicis eisque benefaciendi. Misericordiæ in pauperes corporales vel spirituales actu

uales. Resignationis in omnem Dei voluntatem. Abstirendi ab aliorum censuris, iudiciis, damnationibus. item Abstinenti à vindicatione sui, eam etiam apud Deum deprecando. Hi inquam actus tales, testimonio Scripturæ expiant pœnas peccatorum: si ergo crebrò accuratè, ferventerque fiant, inducent immunitatem à multis, aut etiam ab omnibus pœnis.

Sexta. Zelus Animarum tam in hac vita existentium, quàm in purgatorio patientium, qui quanto est insatiabilior, quantoque liberalior, tanto ad hominem à pœnis priorum peccatorum eximendum efficacior. *Si eduxeris pretiosum è vili, quasi os meum eris* ait Dominus. Et iterum. *Beatus qui intelligit super egenum & pauperem: in die mala liberabit eum Dominus.*

Jerem.

Psal.

Septima. Vita religiosa, quæ religiosè ducitur, cum observatione omnium exacta, juxta vitam communem debitam, spiritu & devotione religiosâ, nec relinquit spacium peccandi, & ex substantia naturaque sua abolet peccata per modum pœnitentiæ & quidem gravis atque diuturnæ. Quodsi ingressus Religionis primus, aut votorum nuncupatio, sunt homini vice Baptismi. cur non etiam, imò & magis, ejusdem vitæ executio quotidiana, eaque diuturna, assidua, pari primæ devotione & liberalitate animi in Deum facta?

Octava. Creber usus idemque devotus & diligens Sacrificiorum Sacramentorumque Eucharistiæ & Pœnitentiæ; idque saltem spiritua-liter (qui creberrimè exerceri potest) per actus.

E 3

Nona

Nona. Usus Indulgentiarum familiaris. de votis, diligens: quarum indiculum & praxim, se applicationem ad operationes nostras faciendam, expedit habere.

Decima. Fervens, devota, crebra recogitatio Passionis Domini nostri, itemque Dolorum Matris ejus compassæ ipsi, cum studio experientia dolores amborum in ipsis nobis tam in animo & corde quàm etiam in corpore. jungendo etiam opera nostra, sanguini, dolori, meritisque Christi. Itemque in balneo sanguinis & meritorum ejusdem, nostram præteritam vitam & operam vitæ, balneando, lavando, expurgando: nec præteritam solùm, sed & præsentem, omnemque absolutè vitam nostram & opera ejusdem; quæ fuit praxis Sancti Francisci Minorum Patriarchæ.

Undecima. Usus mortificationum tam cordis quàm corporis, adjunctarum meritis & passionis Christi & Matris ejus & Sanctorum, præsertim cum prævio examine instar Judicii Divini & censoriæ severitatis. Mortificationis item, instar Extremæ unctionis, qua omnes potentia sensusque in specie affligantur, & expientur peccatis iis commissa.

Duodecima. Conferet plurimum ad propositum effectum expiandi omnia & singula peccata à pœnis debitis, singulis diebus, vel aliis stans temporibus, indicere universalem planctum pœnitentiæ toti tibi. Personæ scilicet & substantiæ tuæ. Corpori & Animæ, potentis & viribus, membris & partibus, particulis atque atomis, functionibus & capacitatibus, circumstantiis & denique possibilitatibus tuis, ut omni-

bus his singulisque, elicias exerasque intentione tuâ, planctum ut dixi & luctum universalem, contritionem, confusionem, confessionem, detestationem, odium, execrationem, retractationem, erubescenciam, tædium, propositum, emendationem. Ita ut nulla particula tua non laboret conferatque de suo totum in expectationem abolitionemque peccatorum, in postulationem & emendationem veniæ totalis, in voluntatem, propositum, desideriumque emendationis, emundationisque quàm plenissimæ coram Deo. Totus peccasti, dignum est ut totus de peccatis doleas & lugeas. Dole ergo ex intima apprehensione, simulque nunc pro semper apprehensione, & æstimatione, ac dilectione actuali, læsæ à te Dignitatis, Majestatis, Bonitatis, Benignitatis, Charitatis Divinæ. Etiam dole ex profunda penetratione abjectionis, indignitatis, malitiositatis, ingratitude tuæ, qui læsisti, & contempsisti, & odio habuisti tantum Deum, & tam in te, inque omnia, & in se bonum. Dole autem, eâ serietate ac plenitudine, devotæ & amantis amaritudinis, qua doleres, si intuitivè (seclusa beatitudine) intuereris Deum in omni Majestate Amabilitate, Bonitate, Charitate suâ quâ doluit Christus, tum aliàs, tum in horto sanguinem sudans, tum in cruce agonizans, quâ doleres in articulo mortis judicii que extremi, particularis ac universalis. Dole digne Deo, adæquatè tuis peccatis tuæque vilitati; dole totâ omnipossibili proportione fervoris dolendi, & amandi; dole toto Te.

Decima-tertia. Ad hoc etiam propositum conferet, quoties Sacramentaliter confiteris,

ita confiteri, ut in animo intentoque habeas omnium totius vitæ peccatorum odium & dolorem item retractationem, & emendationis propositum desideriumque, saltem conditionatum, possunt, scilicet, præterita, & in quantum possunt retractari. Item confiteri quantum satis debetur omnia quoque totius prægressæ vitæ peccata, per quæ quomodocunque Sanctissimæ Trinitati displicuisti: tum etiam, per actâ confessione, satisfactionem facere, intuitu omnium totius vitæ peccatorum expiandorum, ut hæc confessione omnis particularis Confessio, fiat quæ Generalis.

Decima-quarta. Habere institutum quoddam Purgatorium Spirituale, ex variis classibus Exercitiorum compositum, in quo statis temporibus expurgatio fiat peccatorum & pænarum debitarum. Qua de re alibi.

Decima-quinta. Semper habere aliquam molestiam seu cordis seu corporis: sponte vel aliunde oblatam, acceptatam tamen in eum neminem, ut ejus libenti toleratione cum unione Sanguinis Christi meritorumque Pretiosissimi Parentis & omnium Electorum, satis fiat Divinæ Majestati, Justitiæque pro tuis omnibus peccatis.

Decima-sexta. Habere in more ut quoties aliquem cognoscis defectum tuum, eum pluribus actibus, oppositis, aut aliis virtuosis compenses, nec non (si licet) pœnalibus: adjunctis vel præviâ retractatione, & emendationis proposito.

PRO

PROVISIO II.

Ad Justitiarum imperfectarum perfectionem.

CONSIDERA hanc esse miseriam nostram, quam diu in hoc pulvere gradimur vitæ fragilis & mortalis, quòd non tantum multa passim peccemus, sed etiam ipsas nostras perfectiones imperfectè, diligentias negligenter, fervores tepidè, bonitates minus benè, Divino oculo iudice operemur, fallentes non rarò, neque parùm nosmetipsos. Hoc nisi ita esset, ut quid Dominus minaretur, se accepto tempore Justitias iudicaturum? ut quid Apostolus diceret: *Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum: etenim qui iudicat me Dominus est?* ut quid diceret alius Apostolus, in Iudicio Dei, iustum vix esse salvandum? ut quid diceret deprecans Deum David. *Non intres in Iudicium cum servo tuo Domine, quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens, etiam scilicet Justus?* ut quid Sanctus Job dicit. *Si justus fuero non elevabo caput, & peti- tit, in inferno potiùs abscondi, quàm in Iudicium ejusdem adduci?* Ut quid denique Isaias affirmaret: *Facti sumus ut immundus omnes nos: & quasi pannus menstruat & omnes justitiæ nostræ.* Quocirca Job justissimè simulque humillimè confitetur de se. *Quantus sum ego, ut respondeam Deo, & lo- quar verbis meis cum eo? Qui etiam si habuero quid- piam justum, non respondebo, sed iudicem meum de- precabor.* Et dat rationem subdens. *Si fortitu- do queritur, robustissimus est: si æquitas Iudicii, nemo audet pro me testimonium dicere. Si justificare me voluero, os meum condemnabit me. Si innocen- tem ostendero, pravum me comprobabit.* Ergo ex

Job. 10. 15.

Isa. 64. 6.

Job. 9. 14.

Ibid. v. 19.

E s

mente

mente tantorum Sanctorum, si ad rigorem Examini districti Judicis veniant justitiæ nostræ, nec fidere iis possumus, & timere iis debemus. Si eas vel à Christi meritis atque gratia, vel à misericordione Divina separaverimus.

Quo posito benè prudentis consilii est, justitias suas benè suspectas habere, & timere, ne iis dicat Christus Dominus illud. *Non invenio opera tua plena coram Deo meo*, semper autem & inquirere & habere adhibereque rationes, quibus suæ plenitudini reddantur, seu quibus ad perfectionem justitiæ perducantur. Tales enim Dominus & desiderat, & commendat fervos, cum ait. *Beati qui esuriunt & sitiunt justitiam*: nempe completam & perfectam: quoniam ipsi saturabuntur ejus plenitudine, quando dabit eis Dominus, *ut dies pleni inveniantur in eis*.

Hoc verò omnibus quidem Dei servis curare consultum est: at consultissimum iis, cui jam vident propter ætatem & elapsam & devexam, non posse non esse sibi Tempus breve & reliquum, non posse Dominum longè abesse, sed potius prope esse, talibus enim, nisi de numero factuarum Virginum sint, incumbit promptè, & vel de nocte media consurgere, lampadesque non solum ornare, nec solum accendere, verum etiam & in primis quidem oleo implere. Cujus rei præstandæ antequam aliquas ponam præces, præmittam aliquas utiles necessariasque observationes.

Prima eaque fundamentalis observatio desumpta ex D. Thoma. *Perfectionis & perfectorum proprium esse, omnia perfectè elaborare, quod nisi fiat à perfectionis sectatoribus professoribusque*

eorum opera, quantumlibet ex substantia sua sint, videanturve perfecta, non erunt revera perfecta.

Ex hoc proinde surgit.

Secunda Observatio. Vulgatissimum esse, eorum qui perfectionem quærunt & amant, errorem in eo: quòd ambitiosissimè, magna, grandia, atque ut illi vocant Heroica & perfecta, mirabilia, & oculos mentesque omnium rapiencia, operari queant & gaudeant, in eoque & summam, & praxim perfectionis ponant, nihil de eo, parumvé aliquid solliciti, ut quidquid laborant, perfectè elaborent. Cùm tamen juxta sapientes, & juxta ipsissimam veritatem, proprium sit perfectorum & perfectionis, perfectè operari. Alibi hoc argumentum fusiùs tractatum est, hic ejus locus non est. Sit interim.

Tertia Observatio. Alterius erroris, quem etiam perfectionis cupidi sæpè errant: nimirum, quia magis volunt multa operari, quàm benè: malunt numerum, quàm valorem operum, quod perinde est, ac si quis mallet multos obolos, quàm unum aureum, multa vasa testea, quàm solido ex auro unum factum habere. Atqui certò certius est, apud omnes rectè æstimantes, maximèque apud ipsum Deum: Minimum, & Naturâ specieque suâ licet vile opus, perfectè elaboratum, esse præstantius atque pretiosius, pluribus operibus bonis, at non benè, non, inquam, perfectè elaboratis. Hic perfectorum error, à spirituali quadamavaritia profluit, quâ volunt citò & multùm coram Deo ditari, sed in modo ditescendi errant, nam uti dixi, coacervare multa testea vasa seu opera meritaque volunt potiùs, quàm unum auro solido gemmisque factum

ctum

Prov. 13. 12.

Etum, obliti illius proverbii. *Substantia festi-
nata minuetur: quæ autem paulatim colligitur ma-
nu, multiplicabitur.* Quocirca, qui hoc inter
detrimenta vitæ suæ ponunt, si pauca & lentè, sed
perctè elaborant, hi hunc errorem depoant opus
est magisque credant Divino, quàm suo sensui.
Deo enim non placet multitudo filiorum (ope-
rum) inutilium, plusque ipsa Sapientia æstima-
vit ac probavit duo minuta à paupere vidua missa
in gazophylacium, quam multorum profusam
pecuniam, affirmans, eam plùs omnibus de-
disse, non plus numero, sed plus animi dantis
pretio, quoniam Deus devotione pascitur & de-
lectatur, non numero, & non attendit ad quan-
tum, sed ex quanto, neque acceptat verba, sed
adverbia.

Quarta observatio. Opera nostra alias bo-
na & præclara de se, infici tamen solere potissi-
mum. 1. Vel quia ipse operans, non satis est
gratus Deo, eo quòd non satis etiam sit purga-
tus coram ipso. 2. Vel quia intentione non sa-
tis purâ defecataque operatur. 3. Vel quia an-
gusto, ignavo, illiberali animo affectuque) quod
sine devotione dicimus) operatur. 4. Vel quia
non secundum debitas operior circumstantias
operatur. 5. Vel denique quia non usque ad
consummationem operatur.

Quamobrem qui vult perfectionem in fru-
moribus operibusque & consequenter in se, vi-
taque sua obtinere, opposita quinque adhibet
in operando media. 1. Nitorem & munditiem
cordis. 2. Puram & ab omni creatæ portione
intuitu liberam, in solumque Deum proprie
Deum directam Intentionem. 3. Diligentissimam

mum, ferventissimum, liberalissimum animi in agendo conatum & affectum. 4. Debitarum circumstantiarum omnium nexum. 5. Et denique ultimam finalemque operationi & operi manum, quandoquidem in suo sacrificio quod Holocaustum vocant, neque unguam, neque caudam, neque pilos deesse vult Deus noster.

Quinta observatio est, unicam tantum rem agere, non autem plures simul. Nam pluribus intentus, minor est, neque sufficit ad singula sensus. Et experientia novimus, quod dum aliquid primum agimus, & interim etiam aliquid aliud esto leve expedire veluti obiter volumus, ab illo primario opere nostram attentionem abduci, in hac autem levicula actione defigi: estque hæc illusio non infrequens, insipiens, & perfectioni operum nociva proinde vitanda.

Sexta observatio. Etsi unica solum agenda res & actio sit, agat tamen eam totus homo, & non unicam vel alteram parte potentiæque sui. Sic enim unum opus bonum, poterit simul & semel pluries agere, quod alioqui semel tantum egisset Exempli gratiâ. Orat quis horas canonicas flectendo, aut stando, aut sedendo, aut ambulando, si ad orandum tantum applicat mentem, seu rationum & voluntatem, & linguam, solam mente & linguam orabit, at si etiam ad orandum sua intentione, applicabit oculos quibus legit, aures quibus audit, manus quibus tenet aut volvit librum, pedes quibus vel stat, vel flectit, vel ambulat, os & pectus quibus respirat, reliquasque sui partes, quibus inter actionem orationis illius utitur, toties iste horas suas orabit, quot erunt

erunt variorum membrorum ab eo simul exercitæ actiones inter orandum, mente vel lingua. Hæc enim ab intentione & applicatione dependent volentis, & vim habent. Quod melius patebit ex observationibus sequentibus.

Ad hanc autem adhuc addo alium sensum, usumque hujus observationis præsentis: etenim hac observatione, qua totus homo agit quando agit, non tantum possumus unum opus pluries simul agere, modo explicato: sed etiam possumus plura simul opera disparata & distincta agere, absque detrimento actionis principalis & per se ad agendum assumptæ. Exempli gratiâ. Orat quis canonicas horas modo dicto. ad hanc actionem expediendam, sufficit mentem & linguam cum cæteris suis modis adhibere. ambulatio, flexio, libri tentio aut volutatio, respiratio, aliarumque partium & potentiæ exercitatio, ad horarum recitationem est de se impertinens: ergo ista omnium concomitantium actionum varietas, potest ad alios aliosque fines juxta arbitriumque voluntatis humanæ applicari, atque ad eos exerceri: sicut potuit ad horarum canonicarum recitationem intentione simili dirigi. Quare ore & mente horas dicet, ut satisfaciatur obligationi, standi vel flexendi; laborem, dabit animæ purgatorii; respiratio aspirabit ad Deum ut dilectum, & sic ad alios. Neque opus est, inter recitationem horarum, has omnes applicationes in memoria actualiter volvere, id enim esset contra quintam observationem, sed eas sufficit semel initio fecisse, neque mutatione interrupisse. censebuntur enim virtualiter durare, dum durabunt actiones ipsæ applicatæ.

Septim

Septima observatio est Augustini de operibus nostris, quòd & illa loqui possint, nosque per illa loqui possumus. Habent enim & illa linguam suam, & possunt à nobis adhiberi, pro lingua aut cordis animique motu. Sic quærenti ex nobis alicui homini, ubi sit veniale vinum? possumus hoc narrare voce, possumus intenta in locum manu, possumus ostensa hedera, potest hoc ipsa met exposita præstare hedera. Sic iram internam, non sola voce, sed etiam contracta fronte, aspectu torvo, minitante manu, possumus eloqui, seu manifestare. Sic ipsi, imò verò maximè Deo ipsi, non sola lingua, nec sola mens, nec solum cor loquitur, loquuntur etiam genua flexa, oculi elevati, tensa brachia sublata junctæque palmæ. Quemadmodum etiam Deus ad nos non tantum voce loquitur, loquitur etiam rebus & operibus, adeoque omnis res, omne opus Dei, lingua est Dei. Mugiant tonitrua in aère, nonne loquitur nobis se esse terribilem & timendum? dat beneficia? nonne ait nobis, dilige me: quoniam bonus sum? &c. Ita tot sunt linguæ Dei, quot creaturæ, quot opera manuum ejus. Pari ratione & nos sumus instructi infinitis instrumentis loquendi cum Deo, eique sensus mentis nostræ explicandi. dummodo non desit intentio & applicatio, voluntatis nostræ liberæ. quæ una potest omnem rem, omnemque actionem suam animare, ut loquatur DEO quidquid vult, laudem, amorem, timorem, adorationem, subjectionem, gloriam, gratiarum actionem; pœnitentiam, admirationem, desiderium, fidem, spem, sustentiam, resignationem, obedientiam, humilitatem, orationem, postulationem &c. Sicut enim oro Deum pro sanitate

Habet similem sensum etiam Ambrosius lib. 1. in Offic. C. 41. Habet & sanguis vocem suam, quæ clamat ad Deum.

corporis, quando illi verbaliter dico. Sana me Domine ab infirmitate mea. ita quoque id ipsum ab eo peto, quando pauperi stipem do hac, imperandi intentione, aut quando injuriam condono.

Sic, quando ambulationis, aut scriptionis, aut externæ laborationis meæ gressus, motusve manus, calami, instrumenti facio, ut me coram Deo tot vicibus humilem, quot gressus faciam, tot sine dubio erunt humiliationis actus, quot pedum gressus, quot manus calamique motus. non minus, quàm si vel corde solo, vel etiam ore repetere sapitùs sapitùsque. Domine propter te, vilifico me. Dómine vilis & vilitas sum &c. Habent enim opera linguam suam, seu possunt nos, nostrá voluntate, operibus nostris dare linguam suam.

Sic pro beneficio accepto à Deo, possunt agere gratias, non corde tantum aut linguâ, verum etiam victoriâ aliquâ nostri, in finem gratias agendi Deo. si verbi gratia, non obsequar curiositati oculorum vel aurium, si non obedientiæ ad Prælatum aut regulam faciam. enim omnia opera loquentur Deo gratias, melius etiam, quàm si lingua tantum, aut cor diceret ipsum.

Addo; hac eadem ratione posse nos omni creaturam etiam brutam & inanimatam, omni que ejus actiones, vires, partes, circumstantiæ facere loquentes, Deo gloriam & honorem gratiarum actionem, postulationem, adoracionem, obedientiam, humiliationem, & omnis generis affectiones dignas Deo, tam pro nobis quàm aliis, quàm pro seipsis. Cujus rei luculenta

um exemplum est, Canticum trium puerorum
Benedicite omnia opera Domini Domino. Et Davi-
 dis Psalmi plures, nominatim *Laudate Dominum*
de calis. Adhuc addo: hac eadem ratione, posse
 nos omni actione nostra, (imò & aliena per nos
 ad id directâ, quantum ex nobis) disponi ad gra-
 tias Dei actuales & habituales, disponi item ad
 Sacrificium Missæ Sacramentumque, dummodo
 animentur ista intentione, & ad gloriam Dei fiant,
 diriganturque ea intentione, ut insuper dispona-
 mur per eas ad fines prædictos gratiarum, com-
 munionum, contritionis, satisfactionis pro pec-
 catis aut Animabus purgatorii &c. &c.

Octava observatio. præcedentes illustrans &
 fundans est, tenendam esse naturam, potestatem,
 vastitatem comprehensionemque nostræ liberæ
 voluntatis, ejusque usum & praxim simul, sci-
 endam & exerendam exercendamque. Volun-
 tatis ergo nostræ tanta est vastitas, & capacitas, &
 natura, & potestas, ut quantumcunque & quo-
 cunque voluntate nostrâ liberâ intendimus, eo
 etiam ejusdem activitate & actione pertingamus.
 idem enim & unum ista in voluntate nostra sunt,
 aliquid vel aliquo intendere, & eodem actione
 pertingere. Itaque si voluntas libera extendit se
 intentione sua tantum ad tres verbi gratiâ ulnas,
 actio ejus etiam tantum trium ulnarum & ad tres
 ulnas erit. at si intenderit & porrexerit se ad cen-
 tum milliaria, etiam actione centum milliaria com-
 plectetur: quia voluntatis intendere, est actione
 pertingere. ita ut non ulterius actione pertingat,
 quam intendat, nec ulterius intendat quam per-
 tingat. Estque hoc soli voluntati nostræ liberæ
 proprium: aliæ enim potentix nostræ id non ha-
 bent.

V. P. Druzb. Op. VII.

F

bent.

Dan. 3.
 Psal. 148.

bent. Non enim possumus auditui vel visui nostro præscribere, ut non nisi ad tantum spatium audiat, videatvé. sed sæpè citra, sæpè ultra extenditur, quàm volueramus. At voluntatis intentio & ejusdem actio adeò commensurantur invicem, ut altera alterum nihil excedat. Hac voluntatis nostræ proprietate in intendendo scire uti in spiritali negotiatione, & vitâ & acquisitione perfectionis atque augmento, singularis artis est, maximi fructus, modici laboris. Solus enim est hic labor, Intendere. Sit in hoc liberaliter assiduus, assiduèque liberalis, imò avarissimè avarus lucrorum spiritualium conquisitor: & sine dubio tantum lucrabitur atque ditescet, quantum intendet. juxta illud Domini dictum ad populum suum, quemcunque locum calcaverit pes vester, vester erit, quousque enim sese pedes voluntatis nostræ intentione extendent, eodem efficacitate & lucro profectuque pertingent.

Deut. 11. 24.

Josu. 1. 3.

Nona observatio. In via & vita & negotiatione spiritali (tam verbi gratiâ in expiandis peccatis, quàm in supplendis imperfectionibus, quàm in compensandis omissis, quàm in conquirendis magnis meritorum & profectuum lucris) sciendas & adhibendas esse artes quasdam compendiosas seu breves, quoad laborem, amplas autem & vastas quoad fructum. Sunt enim in vita spiritali etiam viæ compendii, per quas qui currunt præveniunt sæpe multos, & consummatæ in brevi explent tempora multa. eoque perveniunt in perfectione, & meritorum, atque virtutum, & gratiarum Dei opulentiâ, quo plerique per multos & annos & labores, vel nunquam, vel vix perveniunt. Tractavi hoc argumentum aliàs: nunc

2. Reg. 18. 23.

locus

locus non est, tantum attexo istas compendii vias aliquas, seu dictamina ampla & vasta.

Tale ergo est. 1. Continuum suimet abnegationem & perditionem quærere & exercere. Suimet dico, nempe Amoris, sensus, honoris, excellentiæ ac libertatis iudicii que proprii. Ut homo in nulla re seipsum quærat, sibi vè faveat, maximè in puncto honoris & famæ contra cuius amorem, curam, tutelam, quanto animosius depugnârit, tantò celerius proficiet copiosiusque. Qui hoc punctum in ultimos annos vitæ spiritualis rejiciunt, valde tam se, quàm alios seducunt. puniuntur à Deo tarditate & parcitate profectus: tepiditate spiritûs, aliisque incommodis, quorum fontes alibi deteguntur. Ab hoc certe ordiri nos conversionem nostram docet Dominus toties dicens. *Qui vult venire post me, abneget semetipsum. Qui amat animam suam perdet eam.* Proinde qui hoc studium differendum putant, Christi doctrinam corrigunt, suam ignaviam nutriunt.

2. Præsentia Dei studium assiduum & accuratum. Efficacissimum verò ad profectum divitiarumque spirituales instrumentum, quod quia vulgò est laudatum & explicatum, & melius experimento discitur, quàm verbosa commendatione, sit satis hoc de eo dixisse: Dei amati & dignè appetiati jugem memoriam, esse acceleratæ & supremæ sanctitatis, perfectionisque fodinam.

3. Vitæ communis & Observationis regularum omnium ad literam, inverecundum (liceat ita loqui) & cæcum ad respectus humanos studium. Hac via incedere tutissimum Religioso præsertim. Neque est ad juvenes amandum, sed à senioribus quàm maximè observandum: eos

F 2

enim

Luc. 9. 23.
Matt. 16. 25.

enim maximè decet, quorum vita veluti viva regula omnibus esse debet. Et omninò absurdum est, ut veterani ab Junioribus indignentur aliqui agi, præter communem disciplinam, ipsi autem permittant sibi, & velint permitti, ut possint impune esse, supra, extra, contra disciplinam. Quod est per omnia subjectus Regulis (scriptis aut vivis nihil refert) & communi disciplinæ ad mortem hic sine judicio ad beatam vitam admittetur. Non enim in ejus quidquam reperietur actionibus quod jam ab ipso DEO non sit canonizatum per regulas.

4. Dictamen amplum & vastum simulque compendiosum est. Ordinaria opera, sed non ordinario modo, non perfunctorio, non ex officio, non ad oculum, non ad præmium, verum exactissimo modo & dignè Deo facere. Grande dictamen & præcedenti consimile.

5. Est Obedientia & dependentia in omnibus etiam minimis animi designationibus & motibus à directione Superiorum Patrumque Spirituum: instar simplicissimorum parvulorum. Ita ut Majoribus anima conscientiaque sic pateat quomodo vasa crystallina in lucem adducta, transparentibus. Quantum sit sanctitatis compendium & perfectionis in hoc dictamine nosse qui cupit, experiri velit.

6. Est Resignatio in Dei omnem secundum quascunque condiciones voluntatem, tam circa nos, quam circa quascunque creaturas, pro beneplacito suo ordinantis. Ita sine nostra voluntate in omnibus simus, præter quàm in hoc uno, omnia juxta Dei voluntatem, propter ipsam Dei voluntatem velimus. De hoc pluribus alibi.

nec semel dictum à me. Nihil attinet repetere. Plura etiam dictamina non addo, longior enim est hæc provisio, quàm voluissem, quanquam hæc una, etiam sequenti, imò fors & sequentibus subserviet.

Ex dictis colliget quisquis justitiarum imperfectarum perfectionem supplere desiderat, quibus cum praxibus, quibusque artibus & observationibus ad hoc tendere oporteat. 1. Dabit enim operam, ut omnia perfectissimè elaboret. 2. Ut opera sua, sive maxima, sive minima ex se sint, maxima modo operandi faciat. 3. Ut si fortè multa perfectè elaborare non possit, elaboret pauca, elaboret vel unum. certus, plus Deo & gloriæ & gustus, itemque sibi meriti & profectus esse ab uno perfectè elaborato opusculo, quàm à multis, sed non perfectis. 4. Ut puro corde, pura intentione, pleno studio & affectu, pleno omnium debitarum circumstantiarum comitatu, adusque finem, seu vitæ, seu operandi cum perfectione modi peragat. 5. Ut in agendo nec multiplex, nec festinus sit: neque restuet ad hoc, ut multa in arcto tempore perficiat, sed omnia tempus habeant, neque alia aliis obstrepant. Optimè tempus collocat, quisquis illud in singulis operibus suis perfectè consummandis collocat, perdit autem non lucratur tempus, qui non quam benè, sed quàm multa faciat attendit. Res tibi serviant, non tu rebus. itemque tempus est (& sit) propter res atque actiones, non contra. Vulgo dicitur & benè. Quod citò fit, malè fit, seu citò perit. Et quid duos lepores uno cane, captat simul, neutrum capit. 6. Dabit etiam operam, ut totus agat. Sic enim

F 3

mul-

multiplicabit opera & lucra, labore vel nihil vel penè omninò nihil multiplicato. 7. Anime etiam non tantum seipsum, nec tantum opera sua, sed res omninò omnes, earumque operationes in suum Spiritualem fructum Deique obsequium, & gloriam. Idque voluntatis & intentionum ejus usu quàm vastissimo & capacissimo. Ad hæc autem sectetur vias compendii. Denique per hæc omnia illud intendat, ut (præter alias intentiones) justitiarum suarum imperfectio perficiatur, & sua plenitudo in quantum ab ea deficiunt, impleatur & etiam super impleatur.

PROVISIO III.

Ad fecunditatem perfectionis & meritorum in operibus.

CONSIDERA; quod si quid ad Provisionem Senectutis pertinet, hoc certe pertinet, ut qui se in declivi ætatis videt, in hanc se præcipue curam effundat, ut quæcunque interea operatur, operetur quàm perfectissimè, ac per hoc etiam, quàm fecundissimè, Et quidem ad hoc propositum non deest nobis Divina incredibilis ac faciendum nobis bene liberalitas, dummodo nos in eâ acceptandâ nobis, & Deo non desimus. Præterquam enim, quod unis iisdemque operibus & operationibus, tum præterita expiare peccata, tum præteritas bonorum imperfectiones supplere, insuper etiam nova lucra, hoc est novos profectus facere, nova merita comparare possumus, & quidem in ea excellentia atque copia, in quantam sese nostræ voluntatis extendere studuerit intentio. Quocirca, quæcunque in

duabus

duabus provisionibus prædicta sunt, quæ praxēs inibi intimatæ, eæ omnes ad hoc quoque servire nobis possunt, quod hac provisione intendimus: scilicet ad locupletandum nos meritis, gratiis, virtutibus, perfectione in operibus nostris. Et nihilominus possunt aliæ praxēs ad eundem finem inveniri & adhiberi, quæ similiter duabus primis provisionibus perinde poterunt deservire. Et verò jam ante explicatum est, quosnam fructus operum nostrorum nos habere possumus, tamen & hic proderit eorum memoriam revocare, & indiculum forsitan pleniorē, quam ante retexere.

Igitur omni opere suo bono, benè factō, justus quis, & in gratia Dei positus, potest 1. Deum laudare, adorare, venerari, diligere. 2. Potest ejusdem voluntatem sive præcepti, sive consilii, sive beneplaciti ac supererogationis, sive quasi talis adimplere, quòd addo ideò: quia etiam præceptum opus, potest impleri supererogativâ voluntate, & ac si, aut etiam si præceptum non esset. 3. Potest eidem Domino pro beneficiis sibi, totique universo impensis, naturalibus, Supernaturalibusvé gratias agere. 4. Potest coram eodem Domino suo, plurimos virtutum actus Theologicarum & Cardinalium, in hisque specificè contentarum peragere, vel tanquam pro iis actibus vice illorum sua (quin & omnium aliarum creaturarum) opera substituire. 5. Potest iisdem operibus suis tanquam orationibus postulare & impetrare à Deo, sibi, aliisve gratias naturales, Spirituales, Supernaturales, temporales. 6. Potest adhuc iisdem suis operibus satisfacere pro peccatorum suorum vel

etiam alienorum pœnis, nisi quid obstet & juxta applicationem suam. 7. Potest supplere partim omisiones, partim imperfectiones, partim alia debita, ac etiam non debita, sed solum si fuissent peracta, nobis profutura Deoque placitura. 8. Potest etiam iisdem suis operibus homo justus mereri apud Deum sibi. 1. Gratiarum actuales auxiliaque opportuna ad omnis generis bona spiritualia (gratias primas & finales excipio) 2. Potest deinde mereri gratiarum habituum & sanctificantium, nosque amicos Dei facientium gradus, & incrementa majora & majora, pro perfectione operum. 3. Potest adhuc mereri augmentum charitatis Dei & proximi, quoad habitum ejus sive charitas ista sit quid diversum in substantia sua ab Habitu Gratiarum, sive non. 4. Potest quoque mereri augmentum ceterarum omnium virtutum Theologicarum & Moralium, quæ ad augmentum Gratiarum Sanctificantis & charitatis in nobis augentur, simul cum donis & fructibus Spiritûs Sancti. Potest præterea mereri alia quoque bona juxta intentum suum & Dei placitum, etiam temporalia ac naturalia. Denique potest mereri incrementum Gloriæ in Cælo, quæ secundum gradus amicitie Dei, sive gratiæ habitualis, proportionaliter, & quidem excessivè nobis hic quidem debetur, in altera vita exhibetur. 9. Iisdem suis operibus bonis justus potest se disponere ad plurima bona, secundum intentionem suam, aut secundum Dei placitum, sive fuerint illa ordinis Naturæ, sive etiam gratiæ.

Hi verò fructus panè omnes operum nostrorum, post Dei placitum, ex ejusdem ordinatione

natione pendet potissimum, à voluntatis nostræ in talibus fructibus intendendis appetendisque extensione, liberalitate, capacitate, ut aliàs dictum est.

Quocirca hæc sit Prima ad coacervationem fructuum id est meritorum & perfectionum quàm maximam ex nostris operationibus praxis, Voluntatis nostræ quàm maximè dilatare intentionem atque tendentiam. Cujus extensionis dilatationisque expedit formulam habere confectam, quàm etsi quisque perfectorum melius atque plenius pro suo gustu parabit, eam tamen hic subtexam:

Sanctissima Trinitas DEUS Pater. Fili, Spiritus Sancte, ego N. volo & intendo, esse & mutari, agere & pati, ex, & cum gratia tua, sine qua nihil sum, ex voluntate & electione mea deliberata, omnem voluntatem tuam, ad voluntatem tuam, omnes & singulas actiones meas, passionesque quocunque modo meas, affectu, gustu, corde tuo Divino, nec non ad Tuas Divinas ad intra & ad extra, ad JESU Christi quoque Domini nostri erga Te, erga se, erga nos, item ad Pretiosissimæ Parentis omniumque electorum intentiones, intentionumque sublimitates, ad æquate obligationi capacitative meæ, impersonate etiam ad omnes & singulas creaturas, pro, & cum omnibus illis, actionibusque earum omnibus & singulis, mihi appropriatis, ac veluti meis & à me factis, Sacrificando & Holocaustum de me Tibi per omnes eas faciendo, Heroicè & quoad fas super Habitum, omni intentione, extensione, intensione, liberalitate, attentione, mentis, affectus, actus, excessus, ignitionis, capacitatis, omni proportione, omni circumstantia atomice, abyssaliter, insatiabiliter

tiabiliter, incessabiliter, omni possibiliter cunctis
 creatè, cunctibeatè, cunctiseraphicè, Marianè, Jesu
 Christiformiter, Divinè: Sine ullo mereri, certe
 non propter ullum mereri, sine nidulo quietis, sine
 portu voluntatis, sine spe & interesse Amoris pro-
 prii. Desperative prorsus de me, sperative in Solo
 Te. Cum expectatione & acceptatione & aviditate
 & postulatione (secluso proximi peccato) censura,
 lingue, ingratitude, contemptus, sterilitatis,
 impediementi. Ad confusionem mei, ad spem & amo-
 rem Crucis, ad mensuram Dignitatis tuæ, debiti que
 ad Te mei. Ad mensuram amabilitatis tuæ.

In finem confessionis, dilectionis, adorationis,
 laudationis, desiderationis, gratiarum actionis ti-
 bi, imitationisque tui. In finem impetrationis, me-
 riti, satisfactionis, suppletionis damni & debiti om-
 nis. In fine balnei & expiationis macule omnis, si-
 cut tu potes, scis & vis. Tanquam primum & ulti-
 mum salutis meæ, Laudis Tuæ, exaltationisque me-
 dium. Semel pro semper. In omne bonum Univer-
 si, cum abyssali presentia Tuæ amore & reverentia,
 Digne Te, Digne JESU Christo, digne Pretiosissi-
 ma Parente, digne Electis omnibus. Dignè mer-
 cede JESU Christi & Pretiosissimæ Parentis opera-
 riorum meorum. Ut Tibi placeam: quia mihi pla-
 ces, ut mihi placeas, & omnibus placeas, ut Tibi
 omnes placeant, amplius & amplius. Ut denique
 sis id quod es in æternum & ultra, & quamdiu Tu es.
 Sanctissima Trinitas unus Deus. Amen, Amen, Al-
 leluja, Alleluja. Fiat, Fiat. Alleluja, &c.

Huic praxi, quod quisque vult addat, vel
 subducatur pro suo sensu. Hæc tamen praxis in-
 struere potest, aut saltem intimare complures
 alias praxes, quibus fæcundatio operum nostro-

rum

rum aggerari potest accumularique fructus eorum: ferè enim singulæ voces hanc fæcundationem redolent, insinuant, extenduntque. Adde tamen insuper aliquas praxes, ad idem propositum facientes. Sit igitur

Secunda praxis, valens tum ad fæcunditatem fructuum, tum ad conservationem praxis, tam præteritæ, quàm omnis alterius, per ratificationem & innovationem illius frequentem, hac vel simili formâ.

Volo & intendo, ut omnis motus meus (sive propriæ personæ meæ, sive personatè ad omnes creaturas earumque motus) sit renovatio intentionis (prædictæ) atque approbatio illius æterna. Vel certè hæc paulò plenior.

Sanctissima Trinitas Unus Deus, Tuas Divinas, necnon JESU Christi, Pretiosissimæ Parentis, omniumque Electorum, & meas intentiones intentionumque sublimitates, omnes & singulas, & quæ unquam bona bene volui, volo & rata habeo, quæ verò unquam mala, malè volui, nolo & irrita habeo, semel pro semper, in omnimoda proportionem formalitatis & fervoris, ad gustum Tuum in me & meum in Te saginandum, devotionemque meam & voluntatem tuam explendam, in Æternitatem, &c.

Tertia praxis uno atque eodem actu, licet sensu & intellectu dispari, affici erga Sanctissimam Trinitatem, erga Deum Hominem, erga Pretiosissimam Dei-Hominis Matrem, erga omnes Electos & Sanctos Dei. Comprehendendo has quatuor classes Sanctorum unâ congruâ appellatione atque affectione, habendo & intendendo sensum congruum cuilibet prædictæ classi. Sanctissimæ quidem Trinitati Latreuticum
simpli-

simpliciter. Deo-Homini Latreuticum etiam propter unionem Hypostaticam. Pretiosissimæ Parenti Hyperdulicum, propter ejus excellentiam. Electis & Sanctis Dulicum. Et appellatio quidem seu titulus his omnibus classibus Sanctorum communis esse potest, hic verbi gratiâ. *Quater-Sancta quaternitas*: vel *Quater-Sanctus quaternio*: propter quatruplicem numerum atque etiam gradum & modum sanctitatis. Affectio autem, & actus pius quicumque esse potest sensu mentis & intentione voluntatis attemperatus cuique gradui, verbi gratia Amoris, Adorationis, Benedictionis, Dignificationis, exaltationis, postulationis, laudationis, Desiderationis, gratiarum actionis &c. Ita ut una quidem vox sit v.g. Amandi; sed diversus sensus erga Sanctissimam Trinitatem; scilicet Latreutici amoris, itemque erga Christum, propter eandem rationem: erga verò Pretiosissimam Parentem, sit amoris Hyperdulici, erga Sanctos autem & Electos Dei, sit Amoris Dulici.

Paradigma esse potest hujusmodi.

Quater-Sancte quaternio Toto te, toto me. Amo, Beatifico. Laudo, glorifico, exalto, adoro, &c. Te, & volo Tibi, omnia Digna Te. Digne Te.

Quater-Sancte quaternitati Toto me gloriam do, vanitatem do diabolo, mihi nihil, confusionem, & infernum reservo, omnia ad Sacrificium, ad Sacramentum, ad gratiam, ad gloriam, ad gratiarum actionem, ad adorationem, ad meritum, ad impetrationem, ad satisfactionem perfectissime & ferventissime agere & pati volo, in clibano ignis Seraphici, Mariani, Theandrici, in Christi sanguine

guine. *Adjuva me o quater-sancta quaternitas, adjuva me: nihil enim mihi sum sine Te.*

In his paradigmatis (atque pari ratione in aliis ferè omnibus) notet Lector plures, variasque & grandes latere praxes, quibus fecundantur, tam perfectiones quàm merita, quàm etiam intentiones operum, indico eas quàm possum brevissimè: non enim est hoc præsentis propositi.

1. Quid intelligatur Nomine *Quater-Sancti quaternionis*, aut *Quater-Sanctæ quaternitatis*, jam suprà dixi: Intelligitur enim (consequenter collitur.) 1. Sanctissima Trinitas Pater, Filius & Spiritus Sanctus. 2. Humanitas Christi Theandrica seu Verbum Incarnatum DEUS-Homo. 3. Intelligitur Beata Christi Mater. 4. Intelliguntur omnes & singuli Electi Sanctique Dei, tam Angeli, quàm Homines.

2. *Toto te.* vel *Tota te.* Intelligitur idem Quater Sanctus quaternio, assumiturque totus quantus quantus est, in sua latitudine, capacitate, perfectione, dignitate, effectuositate seu efficacitate, meritis, multitudine, plenitudine, æternitate, assumitur inquam, & ab Homine hunc actum agente sibi appropriatur, & in eundem quaternionem dirigitur refunditurque, tanquam si eo vel actu tota se quaternitas amaret in seque ferretur, vel agens homo sit tota quaternitas sancta, in seque ut talem afficeretur. Quo insensu quanta sit & sublimitas & latitudo & extensio & intensio & perfectio & duratio actus, cogitari quidem potest, an autem ad plenum possit cogitari, equidem ambigo.

3. *Toto*

3. *Toto me* intelligitur. 1. Totus Homo agens actumque exercens. Totus inquam secundum personam, animam, corpus, potentias, membra, operationes omnes externas, internas, etiam possibiles. præteritas, præsentis, futuras, omnium membrorum partiumque suarum, omnium instantium ac momentorum, omnium atomorum secundum omnes gradus, circumstantias, extensiones, intensiones, respectus, adjuncta, conexiones &c. &c. durationes, æternitates, & quidquid omninò quovis modo ad hominem attingit, seu ad quodcumque homo ipse, qui agit, patitur alteraturvè hoc affectu pertingit, ita ut omnibus istis prædictis, censeatur, velit, intendatque & re ipsa actualiter amet quater sanctam quaternitatem. 2. Intelligitur universus creaturarum populus atque cumulus: in numero individuoque in specie, genere, ordine naturali, supernaturali, possibili cum omnibus suis conditionibus, modo in ipsomet homine adductis, omnibusque atomis rerum universarum, iisque universalisatis seu quasi totum universum hoc quantum quantum est, omnis creatura, omnisque atomus creaturæ esset, ita reputatis & intentione constitutis. Hic ergo populus creaturarum universus taliter acceptus, quasi in hominem ab ipsius hominis intentione transformatus & impersonatus esset: ita toto illo sibi appropriato, impersonato insubstantiatoque, Homo Quater sanctam quaternitatem amat Toto se. Fundamentum hujus sensus est. Quia Deus est omnium creaturarum author, pater, fons, cui omnes creaturæ dicunt. Pater noster qui es in cælis Ipse fecit nos. &c. & per hoc omnes creaturæ, in ipso

ipso omnes unum sunt, & inter sese quasi fratres
 atque Sorores sunt: & omnes creaturæ, quasi
 una creatura sunt: specialiterque Homo cum
 omnibus creaturis, veluti unum quid est: quia
 omnium creaturarum compendium est: idcirco
 habet fundamentum homo rationabile, ob quod
 se omnibus, & in se omnes creaturas unire im-
 personareque potest, omnibus illarum omnium
 substantiis, partibus, actibus, passionibus, ato-
 mis, conditionibus, veluti suis, veluti in se trans-
 latis, transsubstantiatisque intentione suæ volun-
 tatis. Maximè cum etiam homo universi finis
 sit, & princeps, & caput: eique incumbet pro
 omnibus præcipuè irrationalibus creaturis Deo
 laudem, amorem, obsequium præstare Electos-
 que Dei venerari &c. 3. Intelligitur etiam sub
 voce *Toto me*, ipsa quater- sancta Quaternitas,
 potentissimum autem Sanctissima Trinitas, unus
 Deus, in quo, & omnis creatura, & Homo, est
 unum quiddam: & quidem idealiter ipsemet
 Deus est. efficienter autem, ab ipso, & ex ipso,
 & per ipsum est. Finaliter verò, propter ipsum,
 & in ipsum est. proinde meritò se unitum DEO,
 & unum quid cum ipso existimare, atque agen-
 tem se Deum, agentem in se, atque per se existi-
 mare imò facere potest. Ut omittam alias uni-
 onis unitatisque rationes ac modos Hominis
 cum Deo, Deique cum Homine. Atque hic et-
 iam desidero vel obiter à lectore animadverti,
 quanta, quàm exaggerata & quàm immensa sit in
 hoc istius etiam voculæ *Toto me*, sensu fœcundi-
 tas ad merendum, quam cuilibet discutiendam
 relinquo.

4. *Volo*

4. *Volotibi*: quibus voculis, intelligitur omne genus volitionum, intentionum, affectionumque, quarum homo totus, totalitate jam modo explicatâ capax etiam est, possibiliter atque æternaliter.

5. *Volo Tibi*. Omnia Digna Te. quidquid nimirum dignum est Sanctissimâ Trinitate, Deo-Homine, Pretiosissima Parente, omnibus & singulis Dei electis: per quidquid honorari idoneum possunt, sive internum, sive externum, sive præteritum, sive præsens, sive futurum, sive possibile: sive à Deo, sive à Christo, sive ab omnibus Sanctis Electisque, sive à quibuscunque creaturis pro nunc, & pro omni æternitate. sive sit actus notitiæ naturalis, sive sit actus notitiæ fidei supernaturalis, sive actus visionis Beatificæ, sive actus affectusque amoris, sive adorationis, sive Dignificationis, sive gratitudinis, sive laudis, sive timoris, sive reverentiæ, sive spei, sive charitatis, sive invocationis, sive fiduciæ, sive cujuscunque possibilis, actuve existentis, in omni differentia durationis, dummodo digna sit referri voluntate in Deum Trinitatem, in Deum Hominem, in ejus Matrem, in Electos ejus.

6. *Volo tibi omnia digna te, Dignè te*. Quod additur ideò: quia nos creaturæ, & præcipue homines, multa volumus agimusque, quæ sunt quidem Deo digna & ejus Sanctis, ex seipsis non semper tamen sunt digna ex modo operante di tepido, remisso, negligenti, de quo supra factis. Ergo apponitur *Digne Te*, ut huic obvietur malo, apponatur autem & includatur omnis perfectio agendi, possibilis adhiberi ab Homine ipso ab omni creatura, ab omnibus Electis & Beatis

à Be
V. E

à Beatissima Dei Matre, à Christo Domino, & ab ipsa Sanctissima Trinitate. Dignum est enim omnia Digna, ita Dignè agere atque velle, Quater-sancto Quaternioni.

7. Quæ in secundo paradi-gmate posita sunt, ex dictis intelliguntur, illud solum advertendum; in eo paradi-gmate intendi quovis opere hæc.

1. Dispositionem condignam (meritumque ejus apud Deum) ad celebrandum Sanctissimum Missæ Sacrificium, itemque ad recipiendum, tam pœnitentiæ, quàm Eucharistiæ, quàm omne aliud cujus sit homo capax, & in specie, Extremæ Unctionis Sacramentum.
2. Dispositionem ad Gratias potissimum actuales opportunas, assiduas, efficaces, finales.
3. Ad gloriam beatificam merendam augendamque.
4. Ad adorationem, laudem, exaltationemque Trinitatis, Dei-Hominis, Pretiosissimæ Parentis, Electorum.
5. Ad gratiarum actionem pro omnibus beneficiis, in me, in omnem creaturam, totius Quaternitatis quater-sanctæ.
6. Ad merendum augmentum Gratiæ Sanctificantis, charitatis, donorum, fructuumque Spiritus Sancti, virtutum & earum perfectionis. Remissionem peccatorum tam quoad culpam, quàm quoad pœnam omnem, in specie spiritualem.
7. Ad impetrandum omnia bona naturæ, gratiæ, gloriæ, mihi, omnique creaturæ prout congruit illi, prout quater-sancta quaternitas scit, potest, vult.
8. Ad satisfaciendum pro pœnis peccatorum tam meorum quàm aliorum, quàm animarum in purgatorio, ac in specie ad expiandas avertendasque pœnas spirituales, quibus in hac vita nullæ formidabiliores, Animæ piæ, esse debent.

V.P. Druzb. Op. VII.

G

Expli.

Explicatis hunc in modum prædictis paradigmatibus, non solum explicatæ manent superiores praxæ, atque etiam (si fortè addentur) sequentes: verum etiam evidenter elucescit compendiositatis hujus immensa fæcunditas. Quare et si omnibus Dei servis, Deo quàm maxime quamque citissimè placere, in ejusque laude, gratia & gloria copiosissimè proficere volentibus, usus praxium harum commendatus esse debet. Senibus tamen atque senescentibus, aut quomodolibet aliter ad metam finemque vitæ properantibus, debet esse quàm commendatissimus; ita, ut qui salvis eorum viribus externis sit in omni sua actione, passione, commotione, in omni rerum circa se positarum mutatione, adjunctione respectuque, velint & intendam elici actum aliquem ex prædictis: ut omnium momentorum, atomorum, mutationum ab ipsis & circa ipsos evenientium sit hæc vox ex ipsorum intentione. Quater-sancte quaternio, toto te, toto me, amo te, &c. Quater-sanctæ quaternitati, toto me gloriam do, &c. aliudvè quàm in eum modum. enitendo & intendendo hoc conatu, tum supplere præteritæ vitæ negligentias & omissiones, tum præsentium suarum operationum fæcundare efficacias, merendique condignitates, Deum verò, Sanctos omnes laudandi ac demerendi diligentias, & frequentationes. &c.

Advertendum hoc ipso modo posse Litanias dici. v. g. Sanctissima Trinitas unus Deus, volo tibi dignate, dignè te. Sancta Maria. Volo tibi dignate, dignè te. Sancte Petre. Volo tibi dignate, dignè tibi. Item posse proprias frequen-

hum

humiliationes, propter avaritiam meam, brutitatem, carnalitatem, &c. Volo mihi omnia digna me, dignè me &c.

PROVISIO IV.

De Multiplicatione Meritoriarum Actionum, etiamsi una tantum actio agi videatur.

Proterat quidem hæc Provisio quarta subnecti præcedenti, verùm ne in multam longitudinem excrescat, consultius videtur per eam constituere separatam Provisionem, ad cuius expositionem, intellectionem & usum commodiorem, commodum erit quædam præmittere.

Sciendum igitur 1. Hominis actiones triplices esse. 1. Purè internas. 2. Purè externas. 3. Ex utrisque compositas. v. g. Intellectio, Volitio pure interna est, imò & immaterialis ex se. Visio, auditio, ambulatio, est pure externa etiam ex se. Locutio est composita ex verbis Mentis & oris. Et harum triplicium actionum, aliæ sunt Humanæ, aliæ Hominis. Humanæ sunt, quæ ab Homine & à sciente volenteque & in finem directæ fiunt. Hominis tantum sunt, quæ ab homine fiunt, sed non humano modo, hoc est, non à sciente voluntate prudente, nec in finem intentum ab eo aguntur.

Sciendum 2. Homines ordinariè loquendo, vix illas operari operationes vel purè internas, vel pure externas, sed ut plurimum compositas. v. g. Intellectio hominis, nunquam fit purè à solo intellectu, sed necesse est cum phantasmata materialia speculari, eaque à sensibus externis desumpta. pariter & externa actio, vix unquam

solitariè externa est, sed habet adjunctam interiorum, minimum phantasiæ operationem.

Sciendum 3. Homines non solere, imò, forte nec posse operari unam tantum operationem, sed per unius solius partis aut potentiaè usum, sed semper per plures, sive cooperantes, sive concomitantes in operando, v. g. quando Homo cum homine loquitur, operatur mente conceptus seu verba mentis, operatur & phantasmatum quæ speculatur mente, operatur ore, lingua, faucibus, gutture verba articulata sonumque, quibus exterius conceptus internos, mentisque verba manifestat, operatur visceribus, lateribus, pectore, arteriâ quæ vocatur aspera, quibus omnibus halitus seu spiritus ad os loquens trahitur, & per linguam ad fauces dentesque alliditur; operatur salivâ seu humore faucium, operatur motu labrorum, labiorum maxillarum, menti. Insuper, loquendo, concomitanter rideat aut flet, dolet, gemit, singultit, gaudet, irascitur, fremit, minatur, blanditur, ambulat pedibus, movet brachia, manus, manibusque aliquid rei, sedet, stat, aspicit hæc & illa, huc atque illuc, audit, odoratur &c. quo fit, ut cum homo unam per actionem agit, plurimas simul peragat concomitanter, & fermè præter intentionem, voluntatem, advertentiam, & finem; ideoque etiam passim sine merito supernaturali, otiosè, cum jactura, & damno meriti, gratiæ, gloriæ, & aliorum bonorum.

Bonus negotiator, & avarus spiritualis mercator, qui compendia cælestium thesaurorum unde quaque corradit, hæc sibi damna minime permittet, sed potius ex eis lucrum spiritualium divitiarum

divitiarum quam maximè multiplex magnum-
que corradet, quod quidem faciet, multiplici ra-
tione, ac inter cæteras tali.

1. Quoniam, ut vidimus, ferè semper homo
unam actionem per se, alias autem interim simul,
vel illius gratiâ, utpote comministras, & poten-
tiarum cooperatricum operâ, vel concomitanter
& incidenter operatur. 2. Idcirco, si nullam
proiosam, omnem verò sibi fructuosam esse vo-
let, Actioni quidem, quam per se facit, adjun-
get etiam finem per se, illi ipsi actioni debitum,
etiam finem ab extra advenientem, quoad
supernaturalem mensuram, ordinemque ac me-
ritum elevetur. v. g. Si Horas canonicas dicet,
dicendo intendat Deum laudare, officio suo sa-
tisfacere, impetrare aliquid Ecclesiæ, sibi, aliis;
etiam facere pro suis vel aliorum peccatis.
Actiones vero reliquas adjunctas recitationi
officii, puta standi, inambulandi, flectendi, aspi-
cendi, respirandi, audiendi, tangendi, manus,
aliave membra movendi, per eademque senti-
endi, vestitas, aëris, rerumque aliarum circum-
stantiarum agitandi, insuperque etiam aliquid
propter patientiam, &c. offeret intentione voluntatis
præviâ vel conjunctâ, ad alios fines, perinde bo-
nos, supernaturales Deo gratos, laudis, & ado-
rationis, & amoris, & gratitudinis Dei, &c. pro
bona sua voluntate. Quo fiet, ut non sola illi
recitatio Horarum canonicarum fructuosa mul-
tipliciter fiat, verum etiam ex omnibus adjun-
ctis, recensitisque actionibus, fructum, lucrum-
que bonum ac Deo gratum decerpat, quanto Spi-
ritualium divitiarum incremento? res ipsa lo-
quitur.

Pari ratione, si cibum corporalem sumet
sumptionem ejus in finem intrinsecum, reparan-
di vires corporis, & extrinsecum, ad Dei glori-
am obsequiumque, ad sustinendos peragendos-
que labores ex officio, vel charitate in bonum
animæ propriæ aut alienæ sibi incumbentes offe-
ret; porro actiones adjunctas commestioni;
v. g. gustandi, saporandi, mandendi, videndi,
audiendi; manus, os, labia, palatum, fauces,
guttur, viscera movendi, instrumentis come-
stionis utendi, aliisque seu potentiis ac membris,
seu rebus adjacentibus utendi, peragere inten-
det, reque ipsa peraget ad alios pariter honestos
& sanctos fines, pro libitu suo, omnes aut sin-
gulas, haud dubiè cum ingenti suo spirituali
commodo.

Quæ ratio agendi & vivendi, omnibus qui-
dem hominibus commendata & usitata esse de-
bet: at specialiter iis, qui ad metas vivendi se po-
sitos vident, & in decursu vitæ, sive præteritas
negligentias supplere, sive copiosa lucra spiri-
tualia conquirere, æternæque beatitudini sese
quàm maximè aptare, ac demum Divinis oculis
acceptissimos præbere concupiscunt. Ejus rei
paradigma hujusmodi esto.

Quater - Sancta quaternitas, propter tuam
Gratiam & gloriam, ego intendo omnibus actio-
nibus meis, principalibus, & per se à me factitan-
dis, juxta statum meum vel officium, vel oblatum
eventum, intendere & sectari finem earum innata-
tum, insuperque supernaturalem, atque ita sem-
per manere iis integrum. Actiones autem acces-
sorias & comitantes omnes & singulas applico
imò

imò per eas elicere intendo, actum qui sequitur, vel omnem vel aliquem.

Quater-Sancte quaternio Toto Te, toto me, toto universo, totis atomis universi universalisatis, amo, estimo, exalto te, volo tibi omnia digna Te, digne te, mihi autem volo omnia abjectissima & vilissima digna me, digne me. Vel,

Quater-Sancte quaternio &c. toto te, toto me, amo te, tibi gloriam do, vanitatem do diabolo, mihi nihil, confusionem, & infernum reservo: omnia ad gratiam, ad gloriam, ad adorationem, ad gratiarum actionem, ad imperationem, ad satisfactionem, ad meritum, ad sacrificium, ad Sacramentum perfectissimè & ferventissimè agere & pati volo. In clibano ignis Seraphici, Mariani Theandrici, in Jesu Christi Sanguine. Adjuva me, adjuva. Nihil enim mihi sum sine Te. Vel,

Toto me semper & ubique sit Laudatum Sanctissimum Sacramentum, quod ego semper & ubique Latreutice adoro, desidero, recipio toto me: deque ejus dignitate & dignatione exulto toto me, atque ad ejus consecrationem & sumptionem disponi, per omnes actiones & passiones meas, meritis & sanguini JESU Christi unitas, desidero, peto, propono, Toto me. Vel,

Quater-Sancta quaternitas, toto me, amo te, &c. adjuva animas in purgatorio, & me in N. N. officio, actione, occasione, negotio, vel hunc illumve proximum, &c. Vel,

Sanctissima Trinitas unus DEUS, tuas Divinas ad intra & extra, Jesu Christi erga te, erga se, erga nos, Pretiosissimæ Parentis, omniumque Electorum tuorum intentiones, intentionumque sublimitates omnes, & quæ ego unquam bona bene volui, volo

nunc, *Et* rata habeo: quæ vero unquam mala malivolui, nolo, irrita habeo. Toto me, semel pro semper, in omnimoda proportione formalitatis *Et* fervoris: ad gustum Quater-sanctæ & Quaternitatis in me *Et* meum in Eâ, saginandum, devotionemque explendam, usque *Et* usque in aeternitatem.

Hæ similesque praxes & paradigmata jam ex dictis nota sunt, possunt verò in memoria facile defigi, si crebrius usurpentur, quomodo si memoriâ teneantur non difficulter, intentione, & proposito voluntatis, ratificari, intendi, reaffirmi repetique & exerceri possunt, quibuslibet actionibus, ad eas repetendas exercendasvè, intentione applicatis.

Potest etiam actionum illarum omnium, tam per se quàm concomitanter exercitarum, talis esse usus; ut per omnes singulasque illarum, actio aliqua, toties totiesque repetatur seu peragatur, quot actiones jam dictæ aguntur repetunturvè. Exempli gratia.

Sacrum quis facit (sive audit) præter actionem illam, quæ propriè sacrum perficit, omnibus quoque reliquis actionibus comitantibus, per intentionem & applicationem voluntatis nostræ, Sacrum quoque fieri & repeti toties potest, quot ipsæ actiones esse invenientur. Item;

Recitat quis hymnum v. g. Te Deum laudamus, potest eum non tantum ore, memoria, corde, voluntate recitare, verùm etiam ambulatione, aut flexione, aut sessione, expansione brachiorum, aut mortificatione externa interim susceptâ, aut omnibus actionibus eidem insertis, aut oculorum visu, manuum motu, vestium, totius corporis, omniumque membro-

rum

rum & partium, & potentiaram & circumstan-
 tiarum mutatione &c. &c. ita ut quot numero
 ejusmodi actiones sunt, totidem numero vici-
 bus Te Deum laudamus recitatum, Deusque
 laudatus sit. Item;

Confert se aliquis ad dormiendum: si dormi-
 tionem suam ita prævia intentione formet, ut
 Deum laudare (aliumvé actum erga Deum exer-
 cere) intendas tum dormitione sua, tum omni-
 bus corporis & animæ actionibus inter dormien-
 dum agendis, in Dei laudem ferri, aut Te Deum
 laudamus hymnum repetere, toties coram Deo
 hymnum dictum repetet, Deumque laudabit,
 quot actus erunt dormientis. Imò si hoc inten-
 derit agere Toto se, in latitudine verborum isto-
 rum aliàs explicata, tot vicibus laudabit Deum,
 hymnumque repetet, quot seu res, seu actio-
 nes rerum existent, juxta jam aliàs sensum enar-
 ratum, & alibi in industriis fusiùs enucleatum.

Ex quibus dictis elucescit, primo quidem
 fœcunditas & facilitas Provisionis hujus, dein-
 de, quantum ea esse debeat commendata, & in
 usum assiduum deducta, iis præsertim, quibus
 ob ætatem, & vitæ brevitatem, redimere tem-
 pus incumbit,

PROVISIO V.

*Ad thesaurizationem Meritorum, vitæ, Passio-
 nis, Mortis JESU Christi, itemque Pretiosissimæ
 ejus Parentis, & denique omnium
 Justorum.*

EXpendens Sapientissimus David, suam & cu-
 juslibet hominis coram Domino Deo suo,

G 5

& con-

Psal. 88. 5.
& sequ.

& consequenter in veritate rei, opulentiam hunc in modum tandem de illa pronuntiavit. *Lacutus sum in lingua mea. Notum fac mihi Domine nem meum, & numerum dierum meorum, quis est ut sciam quid desit mihi, Ecce mensurabiles posuisti dies meos: & substantia mea, tanquam nihilum ante te: Veruntamen universa vanitas, omnis Homo vivens: veruntamen in imagine pertransit homo, sed & frustra conturbatur: thesaurizat, & ignorat cui congregabit ea.* Gravissima & exaggeratissima exaggeratio, descriptio miseræ, mendicitatis, vanitatis, vilitatis, stultitiæ & ignorantia humanæ. Nam quid miserabilius, quàm dies mensurabiles & eos quidem incognitos habere? quid vanius, quàm universam vanitatem esse? quid mendicius, & egentius, quàm nihili ipsius substantiam, quam nihilum substantiæ possidere? quid vilius, quàm in imagine, in umbrae similitudine, non stare, sed pertransire? quid stultius, quàm frustra conturbari? quid ignorantius, quàm thesaurizare vanitatem, umbram, nihilum, & insuper ignorare, cui frustra labores & sudores?

Psal. 38. 8.

Ea propter optimè sapientissimèque ibidem idem David subjungit, cum ait; *Et nunc quæ est expectatio mea? Nonne Dominus? Et substantia mea apud te est.* Hoc quippe secundum omnem rationem consultissimum est: cum ipse ex te, sis vilissimus, vanissimus, atque adè *universa vanitas*, tuaque tota substantia, tanquam nihilum sit coram ipsomet Deo, qui falli fallereque in iudicio & decreto suo non potest: à semet quidem ipso prorsus abscedere, & omnem spem avelle- re, transferre autem illam omnem ad unum Deum,

Deum, & apud ipsum, imò in illo ipso substantiam suam omnem collocare, apud ipsum thesauros omnes reperire, ex illo ipso eosdem coacervare, illum ipsum, substantiam suam omnem reputare, invenire, facere, habere? Tunc enim revera definit homo nihilum esse, tunc universam exuit vanitatem, tunc annos æternos possidet, tunc thesaurizat, tunc congregat, & non ignorat cui congreget ea, sed est in Deum dives, sed est in Deo dives, sed est Deo dives, sine quo omnis dives est miser & pauper, quo uno & solo, omnis (esto cætera pauperrimus) est supra omnem modum dives, neque est finis thesaurorum ejus.

Et hoc quidem quod præmissi, extra omnem dubietatem est: in his verò fundata explicanda sunt aliqua, ut demum id quod in titulo propositum est provisionis hujus enarretur.

Sciendum igitur 1. est. quinam sint thesauri Dei? & hos enumerasse satis est. Primus ergo omnium thesaurus Dei, est ipse Deus, quo thesauro certius, verius, plenius, ditius, sincerius, nihil est, nihil esse, nihil cogitari, nihil desiderari potest. 2. Thesaurus Dei sunt (loquendo juxta modum nostrum, quo de Divinis & Deo, cogitare loquique possumus ac solemus) sunt, inquam, omnes perfectiones, omniaque attributa Dei: quorum cognitio & comprehensio plena, est omni creaturæ impossibilis, aliquorum autem est ambienda, & desideranda, curandaque participatio & possessio, aliquorum veneratio nobis incumbit, sed usurpatio aut possessio participatiovè, in hac præsertim vita, nequaquam: charitatem, miserationem, mansuetudinem, patientiam, longani-

ganimitatem, mansuetudinem, justitiam, veritatem ac veracitatem, benignitatem, rectitudinem, aliaque hujusmodi, possumus & debemus, quàm studiosissimè amare, conquirere, æmulari, coacervare: dicente Filio ipso Dei. *Estote perfecti sicut & Pater vester celestis perfectus est.* Et eodem *Dico vobis, diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, &c. ut sitis Filii Patris vestri qui in celis est, qui facit solem suum oriri super bonos & malos, & pluit super justos & injustos.* Hos thesauros Dei, quanto avarius & copiosius conquirimus, corradimusque, tanto Deo ditiores & simul gratiores sumus. Hæc porrò thesaurizatio, peragitur assiduo & heroico virtutum exercitio, de quo in præsentia non plura. quemadmodum etiam de aliorum Dei attributorum & perfectionum thesaurizatione, non tendanda à nobis, hæc, & pro hac saltem vita, nihil etiam addendum videtur: quia & per se res nota est, & scriptura monet. *Altiora te ne quæsieris, & fortiora te ne scrutatus fueris. Qui scrutator est Majestatis, opprimetur à gloria, & denique vel solius Luciferi de cælo casus, satis superque ad deterrendum est.*

3. Sunt thesauri Dei omnia creata & omnis creatura, sed erudiente nos Evangelio, novimus, ejusmodi thesauros tunc optimè thesaurizari à nobis, quando maximè negliguntur dissipanturque à nobis propter Dei placitum, & propter Filii Dei exemplum dicente ipsomet Domino. *Si vis perfectus esse, vade vende omnia quæ habes & da pauperibus, & veni sequere me, & habebis thesaurum in cælo.*

4. Ad thesauros etiam Dei pertinent omnia bona spiritualia, quæ bona quidem nostra sunt, & bonos

bonos nos coram Deo faciunt, Dei tamen propriissima dona sunt, nosque debitores coram ipso constituunt, tanto obligatiores, quanto ex talibus donis videmur locupletiores. Atque hic jam quaritur, inter ejusmodi possessores, vel potius, ut loquitur Apostolus, inter dispensatores, *ut fidelis quis inveniatur. 1. Cor. 4. 2.* Tales thesauri sunt. Gratia Dei sanctificans, & filium, amicum hæredemque Dei ex quo visum ostrum, si eâ potimur constituens. Virtutes omnes principi & animatrici suæ charitati copulatæ. Dona Spiritus Sancti, & fructus ejusdem, aliæque divisiones gratiarum: tum etiam gratiæ actuales omnis generis, at imprimis efficaces & finales. Beatitudo denique ipsa, quanta est cælestis, æternæque vitæ Hæreditas, quæ promittitur nobis, & ad quam omnibus Dei gratiis providentiisque disponimur. Juxta illud. *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, Rom. 8. 28.* salutis nempe, perfectionis & beatitudinis. At de horum thesaurorum Divinorum coacervatione, in præsentia aliquid dicere, neque libet, neque necesse est. Constat siquidem omnibus Dei famulis, ad hujusmodi thesauros congregandos totâ vitâ, totis viribus, toto corde, totâ mente connitendum esse, non ergo hic morandum sed ad alia procedendum nobis est.

Deus inter suos thesauros connumerat Animas omnes, præsertim verò lustrorum. De omnibus promiscuè dictum illud accipe Divinum: *Si separaveris pretiosum à vili, quasi os meum eris. Jer. 15. 19.* Quanti hunc Animarum thesaurum æstimet, quantum desiderat sibi perpetuò crescere: nimirum satis declarat, beneficium Redemptionis, totaque Oeconomia Incarnationis Dominicæ: quam

- quam quidem rem Christus ineffabilem vel ipsi sibi visus est declarasse, quando Nicodemo dixit: *Sic enim Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret* &c. Lucas hoc ipsum Mysterium vocavit *Excessum*. Consensit & Paulus eidem, vocans illud. *Nimiam charitatem*. Petrus autem id ipsum exaggeratè volens explicare Animabus omnium hominum: *omne aurum, omne argentum, omneque pretiosum* rejecit. Neque minus est exaggeratum illud Domini nostri dictum de pretio Animæ vel unicæ. *Quid prodest homini, si universum mundum lucretur, anima vero sue detrimentum patiatur, aut quam commutationem dabit homo pro anima sua?* Est ergo supra modum pretiosus thesaurus Dei, Animarum salus, & perfectio; quem à Justis coacervari, inque Dei tabernacula & officinas comportari, quemadmodum est Deo gratissimum, ita justis ipsis ejus thesauri comportatoribus, est summè proficuum, & ad Spirituales cælestesque divitias cumulandas & constituendas, maximè idoneum, secundum illud Prophetæ: *Qui docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti & qui ad justitiam erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates*. A quo sensu non recedit etiam Christus Dominus cum dicit, quod *qui servaverit vel unum de mandatis Dei minimis, & docuerit etiam sic homines, hic magnus vocabitur in regno cælorum*: nec tantum in regno cælorum, Beatorum domicilio æterno: in quo eruditores ac zelatores Animarum, speciali fulgent laureolâ, sed etiam in hoc regno cælorum, quod est militans Ecclesia Christi, in qua unusquisque ad justitiam erudiens animas hominum, vas electionis est Christo Domino ad portandum

nomen

nomen ejus prædicandumque, sicut de uno talium dixit Dominus.

Actor. 9. 15.

Quamvis autem hæc ita se habeant, in præfenti tamen provisione, non istam thesaurizationem, sed aliam quandam suadere intendimus. Superest itaque apud Deum nostrum, unum quoddam genus Theauri, Meritorum scilicet Christi Domini Nostri, quos ille, tanquam Deus Homo acquisivit totâ suâ vitâ, Passione & morte, acquisivit autem in suam quidem & Patris æterni gloriam, in Nostrum autem omnium salutem, opulentiam & beatitudinem. Qui meritorum Christi thesaurus, est per omnia infinitus, inexhaustus, immensus, sufficiens non ad unius tantum mundi, sed ad omnium possibilium Deo mundorum, salvationem, ditationem, beneficacionem. Qui thesaurus, non in hoc tantum est mirabilis, quod in se infinitus sit, quodque nostra omnia bona spiritûs & gratiæ & beatitudinis ex eo sint: quodque æternum Patrem, Beatificatorem, & æternam vitam, Hæreditatem, Mercedemque faciant: sed præterea hoc insuper nobis præstant, ut nostra opera quæcunque (in Christo duntaxat facta) valorem etiam meritorium, vimque & præmium merendi obtineant coram Deo, ex Justitia, ob nostrorum operum cum Christo ejusque gratiâ ac meritis conjunctionem, ita ut operibus nostris quibuscunque legitimè factis, debeatur cõrona justitiæ, merces gratiæ, præmiumque vitæ æternæ.

Præterea, hoc etiam Christi Domini merita, valore & dignitate sua, meritis nostris conferunt valoris, & efficaciam dignitatisque, ut non tantum ipsis nobis, quorum propriè sunt personaliter,
merita,

merita, operaque meritoria profint, sed aliis etiam proximis nostris, tam in hac, quam in illâ alterâ vitâ, (modo capaces sint) proficua sint, sive impetratoriè, sive satisfactoriè. Ex quo fit, ut ad Christi Domini thesaurum meritorum, adjungantur, & suo, & magis etiam Christi ipsiusmet jure, merita etiam omnium Sanctorum & Electorum ejus, puta, Pretiosissimæ Christi Matris Virginisque MARIÆ, & reliquorum Beatorum, imò &

Psal. 118. 63. viventium Justorum, dicente Davide: *Participo ego sum omnium timentium te Domine & custodientium mandata tua*, reliquaque scripturâ passim attestante. Meritis & precibus & justitiis Sanctorum protegi & juvari homines coram Deo, tum ad obtinenda beneficia, tum ad elevanda iura flagella omnis generis.

Hoc ergo thesauro meritorum Christi & Sanctorum ejus, apud Deum nostrum invento & comperto, ad omnes quidem homines opum caelestium indigos, pertinet, totâ possibili diligentia, & (ut sic loquar) avaritiâ, thesaurum hunc ad suam possessionem usumque derivare, eoque sese quàm copiosissimè ditare, sine dubio tamen hæc cura, atque avaritia inexplebilis, quàm propriissimè pertinet ad eos, quorum vita declinat, & ad exitum (in quo omnis diligentia velit non cessabit) appropinquat, monente Apostolo, ut

Hebr. 10. 25. *non deseramus collectionem nostram, sicut consuetudinis est quibusdam, sed consolantes, & tanto magis, quanto videritis appropinquantem diem mortis.*

Quis porrò modus esse possit hauriendi ex hoc Christi Electorumque ejus meritorio thesauro, eumque in divitias suas & possessionem, quam copiosissimè, ac simul compendiosissimè, deri-

vandi, jam hoc loco explicandum est. cū hoc sit præcipuum Provisionis hujus intentum in ejus titulo indicatum. Advertendum vero est Christi Domini nostri usum (suoque modo etiam Electorum ejus) multiplicem nobis esse posse, sicuti etiam multa, imò omnia nobis est Christus Deus noster. Possumus enim uti illo tanquam Deo creaturæ, tanquam Domino servi, tanquam Patre, Filii; tanquam Principe subditi, tanquam medico ægri, tanquam Pastore oviculæ, tanquam Doctore discipuli, tanquam Imperatore, milites, tanquam Duce errantes; tanquam capite membra, tanquam vite palmites, tanquam mediatore reconciliandi, tanquam Advocato debitores, tanquam Fidejussore obligati, tanquam Sacerdote & Sacrificio plebes, tanquam Fratre fratres, tanquam Amico amici, tanquam sponso sponsæ, tanquam iudice rei; tanquam misericorde miseri; tanquam vitâ mortui, & aliis infinitis pænè modis Christum Dominum usurpare, in rem nostram possumus: quoniam omnia nobis est Christus; sed hoc in præsentī non agimus. Tantum enim, strictly thesaurorum ejus substantiam nobis hauriendam destinamus, & modos id præstandi quærimus; quos varios esse posse, certum est.

Primus, isque fundamentalis est, esse implantatum in Christum insitumque in eo, sicut palmitem in vite, indutum Christo, sepultum in ipso, renatum in ipso, renovatum, manentem, reformatum in eodem, quod fit in Baptismo Christi suscepto, & per Fidem, Spem, Charitatem atque Gratiā ejus. quibus omnibus, moritur in nobis vetus homo, destruiturque corpus peccati, renascitur autem in nobis Christus, nosque in Christo,

accipientes ab eo & ex eo, potestatem filios Dei fieri, sicut & ipse est Filius Dei, etsi ille per naturam, nos per adoptionis gratiam.

*Eph. 4. 13.
Ibid. 15.*

Hoc fundamento regenerationis & infusionis Nostri in Christo supposito: incumbit nobis crescere in Christo, usque in virum perfectum, neque vero qualitercunque perfectum, sed usque ad mensuram ætatis plenitudinis Christi, veritate facientes in charitate, crescentesque in illo per omnia, qui est caput Christus. Istud autem crescere ad mensuram plenitudinis Christi, hoc sine dubio est quod in præsentibus indagamus, asserimusque; neque ad quam maximam Christi similitudinem consistendere, per morum ejus imitationem, doctrinæque ac voluntatis ejus executionem, & per meritum ejus, quàm copiosissimam in animarum nostrarum bonum derivationem.

Primus ergo modus in Christo crescere, & Christo ditari (& idem cum proportione de Sanctis atque ex Sanctis Dei dicendum est: quoniam non nisi ex Christo, & in Christo, & per Christum illi nobis proficui sunt) primus inquam modus est Fide in Christum perpetuò vivere, perpetuò opera fidei, & opera fide imbuta facere, Fidem in Christum in sese radicare, firmare, stabilire, vitam sanguini, bonis omnibus præferre. Fidem Christi & in Christum, sibi familiarissimam, sapientissimam, pretiosissimam, admirabilem, saluberrimam, vivacissimam vitalissimamque reddere, idemque de ea in aliis proximis curare. Sic enim Christi

Matt. 12. 15. mus non tantum servi, aut amici, aut filii; sed etiam Matres atque Patres, prout tam ipse, quem Paulus attestatur.

Pari ratione, secundus ditescendi ex Christo

Sanctorumque ejus meritis modus est, per spei
fiduciamque in Christum, & propter eum in ejus
Sanctos exercitium, & usum assiduum; omnia
nostra faciendo & patiando, quæcunque accide-
rint, propter spem in Christum, & ex spe, atque
cum spe in Christum. Scientes omne bonum,
omne auxilium, omne pretium, omne præmium,
omne solatium, omne gaudium nostrum, in
Christo, à Christo, & per Christum, & propter
Christum esse.

At verò maximè proficiuus, necessarius inde-
que & frequentandus frequentissimè est tertius
modus, crescendi ex Christi Sanctorumque illius
meritis, per charitatem: per hanc enim fides, per
hanc spes, per hanc omnis virtus, omnisque gra-
tia, operari debet omnia, ut nobis proficua sint o-
mnia. Rotundè siquidem dixit Apostolus. *Sine*

*charitate nihil sum, si charitatem non habuero, nihil
mibi prodest.* Quocirca charitatem Christi sic
habere, sic exercere, sic in ea radicati & fundati, sic
assidui, sic eam instructi esse debemus, *ut charitate
vivamus, charitatem spiremus, charitatem operemur,
in charitate, ex charitate, propter charitatem, cha-
ritati agamus, quidquid agimus, patiamur quidquid
patimur, speremus quidquid speramus, credamus
quidquid credimus, timeamus quidquid timemus,
simus quidquid sumus, utque adeò ipsamet quan-
tum prævalemus charitas efficiamur & simus.*

Si enim *Deus charitas est, & qui manet in charitate,
in Deo manet, & qui adheret Deo, unus spiritus est
cum ipso, quid ni etiam ipse per charitatem Dei
atque Christi, efficiatur charitas ipsa Dei atque
Christi? Quocirca maximum & præcipuum me-
dium ex Christo, & in Christo ditescendi, thesau-*

1. Cor. 13. 1.

Eph. 3. 17.

Col. 2. 2.

1. Joan. 4. 8.

16.

1. Cor. 6. 17.

rorumque ejus immensam congeriem aggregandi, est exercitium assiduum charitatis Christi, & charitatis erga Christum & propter Christum. Omnia enim reliqua nostra, imò & Divina bona in tantum nobis de Christo derivant, in quantum charitati in Christum unita, charitateque formata sunt. propter quod charitas & gratia, & Beatitude æterna, aut omninò unum idemque sunt, in substantia sua; tantumque secundum esse perfectius, vel imperfectius, vel secundum statûs differentiam, aut ita sibi connexa sunt ut nullatenus separari queant. Itaque etsi omnes prorsus fideles, præcipuè tamen senectutem ingressi vel ingredienti, illud curare debent Apostoli monitum an præceptum? *Omnia vestra in charitate fiant.* & illud *1. Thes. 5. Simus induti lorica[m] fidei & charitatis, & galeam spei & salutis.* Quia verò ista sunt generaliora media derivandi merita Christi & Sanctorum etiam ejus, descendendum est ad pressiora & expressiora, magisque vicina.

1. Cor. 16.

1. Thes. 5.

Sit igitur quartus modus coacervandi merita Christi Domini, per frequentem, diligentem devotumque usum Sanctissimorum Sacramentorum; Cum enim Sacramenta Christi omnia sint veluti reconditoria quædam meritorum, & sanguinis, & gratiæ Christi: quisquis ea ritè, devotè, frequenter usurpat, merita Christi, is tantquam de gazophylaciis suis haurit, divitiasque gratiæ & æternæ vitæ sibi congerit. Hoc verò potissimum fit in duobus Sacramentis, Pænitentia nimirum & Sacratissimæ Eucharistiæ, quorum usus & maximè necessarius, & ideò frequentandus, quod hoc loco suadendum non est pluribus: sed satis sit dicere, eos qui appropinquan-

ad metas vitæ, Pœnitentiæ Sacramento uti debere, si commodè possint etiam quotidie, & quidem ita, ut non tantum quotidianas expient maculas, sed ita etiam, ut totius vitæ labes tam efficaci lavacro emaculent, possintque si non perpetuò (id enim hæc vita non patitur) saltem creberrimè vivere absque ulla coram Deo tam culpæ, quàm pœnæ, etiam purgatorii, etiamque spiritualis, obligatione. Quantum autem ad Sacrosanctam Eucharistiam: cum eà sit cibus & impinguatio animarum sanctarum, in eaque ipsemet fons omnis ac potissimum sanctificantis gratiæ, compendioso, sed immenso haustu exhauritur, manifestum est, consultissimum esse; corpore senescentibus, ut Eucharistiam nullo non die sumant, quantum fieri potest, quod Sacerdotibus valde promptum est, ad eam porro sumendam, sese quàm accuratissimè disponant, eandem quàm devotissimè sumant, eà verò sumptâ, tandiu in devotionis & virtutum actibus affectibusque crescant, quamdiu species Sacramentales intra sese durare opinari possunt.

¶ Quia verò non facilè cuivis Communio Sacramentalis quotidie extra sacerdotium sacrificiumque convenire potest; Istorum industria erit, Sacramentalem communionem Spirituali, non tantum quotidianâ, verum etiam horariâ, & si placet perque vires licet, etiam frequentiore, cum devotione, & fame compensare, adjuncto etiam ad id usu Indulgentiæ illis verbis: *Sit laudatum Sacratissimum Sacramentum.* seu. *Laudetur Sanctissimum Sacramentum.* attributæ, adjuncta insuper intentione, per omnes actiones & passionibus, meritis Christi Domini Sanctorumque

conjunctas, sese disponendi ad omnes fructus Sanctissimi Sacramenti, tam Eucharistiæ, quam Pœnitentiæ, quàm etiam Sacrosancti Sacrificii, cujus rei formula & praxis forsitan esse posset hujusmodi.

Toto me, semper, & ubique sit Laudatum Sanctissimum Sacramentum, quod ego semper & ubique lauteuticè adoro, desidero, recipio, toto me, deque ejus dignitate & dignatione exulto toto me; atque ad ejus consecrationem & assumptionem, disponi per omnes actiones, & passiones meas, meritis Christi & Sanctorum unitas, desidero, peto, propono, Toto me. Atque hic fit quintus modus coacervandi meritorum Christi Domini divitias per Spirituales communionem quàm devotissime frequentatas.

Sit autem modus sextus. Libenter, frequenter, devotè reverenterque Sacratissimum Missæ Sacrificium partim peragere, partim audire, partim meditari, eique sic assistere, ac si interestes primæ illi in cœnaculo incruentæ, & item primæ in crucis altari cruentæ Missæ: affectu Apostolico, affectu Parentis Pretiosissimæ, affectu ipsius Christi. A Sacerdotibus enim legis novæ in Sacrificio quod peragunt, utrumque illud ab ipso Christo olim peractum, in ejusdem Christi Personâ, ejusdemque virtute & potentia repræsentatur, peragitur, repetitur, secundum per primum, seu cruentum per incruentum. Ut verò in Sacerdotem sacrificantem, tanto copiosius fructus meritorumque thesaurus redundet, & Sacrificio Missæ, tam ex opere operato, quam ex opere operante, ad cæteras preparationes suas, remotas proximasque, hanc etiam adhibe-

bebit, ut secundum suam intentionem firmam, crebrâque repetitione ac ratihabitione stabilitam, per omnes actiones, passiones ac molestias seu mutationes suas, totius vitæ suæ, disponat se, (quod idem est ac disponere intendat) ad condigniore[m] Missæ celebrationem uberio- remque fructuum ex ea perceptionem, majoremque meritorum Christi efficaciam in sese derivandam. Quâ etiam ratione, seu intentione, & gratiæ post Sacrum agi, & defectus circa Sacrum admissi expiari possunt, prout in hac subjectâ formulâ patet.

Quater-Sancte Quaternio, Toto te, toto me, Tibi omnes actiones & passiones seu mutationes totius vitæ substantiæque meæ, (inò & omnium quantum in me est creaturarum) unitas actionibus & passionibus, & meritis totius vitæ Domini mei JESU Christi, in realem, verbalem, cordialem, præteritam, præsentem & futuram, omnimodam, possibilem, infinitam, incessabilem, offero, consecro, dono, trado, sacrifico, Gratiarum actionem, laudem, adorationem, amorem, venerationem, exaltationemque Tui. Itemque in præparationem ad futuras Missas & Communiones, & confessiones Sacramentales. Item in dispositionem ad gratias omnis sacrificii, Sacramenti, beneplaciti, actuales, habituales, opportunas, efficaces, perseverantes, finales. Item in satisfactionem pro defectibus omnibus quidem, at in specie Missarum & Communionum & Confessionum mearum, pro omnibus meis tam culpæ, quàm pœnæ obligationibus, potissimumque omnibus pœnis spiritualibus. Item pro gratia fervoris in vita & morte, proque Sancta

morte & pro finali in bonitate, sanctitate, perfectione, & Religioso statu, & Societate JESU perseverantiâ.

Hujus formulæ usus esse potest, & aliàs quidem semper, & potissimum, ante vel post, omne Sacrum. Potest autem esse, apud omnes quidem divitiarum spiritualium amatores, Sacrosimorumque Sacrificiorum & Sacramentorum cultores, & maximè apud eos, quibus brevis vitæ cursus restat, & ad cumulanda merita dies abbreviati, tempusque reliquum modicum superest.

Sit tandem septimus modus, Merita Christi Domini & usurpandi, & accumulandi, similiterque aliorum Beatorum Dei, per quandam imaginationis, intellectusque & voluntatis, seu intentionis appetitusque rationalis, meritorum ipsorum, seu Sanguinis Christi apprehensionem, & per hanc animæ nostræ ejusdem applicationem. Docuit nos hunc modum, ipsemet Spiritus Sanctus in Scripturis suis, tum alias quidem sæpè, sed maximè ad propositum nostrum præfens congruè apud Isaiam. Ubi canit Propheta.

Isa. 13. 2. Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris. Et
Zach. 13. 1. apud Zachariam, ubi dicitur. In die illa erit fons patens domui David & habitantibus Jerusalem in abluionem peccatoris & menstruatæ. Qui enim sunt isti fontes Salvatoris, patentes ad abluionem nisi vulnera, & Sanguis, & merita JESU Christi, quæ in Sacramentis ejus deposita, inde hauriuntur ab animabus nostris, partim ministerio Ecclesiæ, partim devotione cujusque fidelis, sive is sit peccator pænitens, sive justus proficiens atque perfectus in via Domini. Hanc ipsam de

Sangu
 usurp
 tim c
 magna
 in sang
 stolas
 ligno
 vocat
 ait en
 seu E
 candia
 rum.
 ramer
 cens.
 de ora
 um, q
 est C
 oratio
 dema
 stolu
 nostra
 sangu
 trus A
 ptibili
 vestra
 so sang
 Hac c
 Sangu
 Sanct
 inque
 rum n
 que c
 I
 stum

Sanguine seu meritis Christi imaginationem
 usurpat Beatus Joannes in sua Apocalypsi : par-
 tim cum ait. *Hi sunt qui venerunt de tribulatione* *Apoc. 7. 14.*
magna & laverunt stolas suas, & dealbaverunt eas
in sanguine Agni. partim cum dicit, *Beati qui lavant* *Apoc. 22. 14.*
stolas suas in sanguine Agni, ut sit potestas eorum in
ligno vite, &c. Qui idem Apostolus alio loco
 vocat vestimenti nomine Merita Sanctorum Dei :
 ait enim. *Datum est illi (sponsæ Agni, Animæ,* *Apoc. 19. 8.*
seu Ecclesiæ) ut cooperiat se byssino splendenti &
candido. Byssinum enim justificationes sunt Sancto-
rum. Eadem nomine Incensi, Aromatum, Odo-
 ramentorumque idem Apostolus appellat, di-
 cens. *Data sunt (Angelo) incensa multa, ut daret* *Apoc. 8. 3.*
de orationibus Sanctorum omnium super altare aure-
um, quod est ante thronum Dei. Altare autem hoc,
 est Christus. Et ascendit fumus incensorum de
 orationibus (& meritis similiter) Sanctorum,
 de manu Angeli, sub simili Allegoria, idem Apo-
 stolus Sanguinem Christi vocat *Redemptionis* *Apoc. 5. 9.*
nostræ pretium, quando ait. *Redemisti nos Deo in*
sanguine tuo. Consentitque in eadem phrasi Pe-
 trus Apostolus dicens. *Scientes, quod non corru-* *1. Pet. 1. 18.*
ptilibus auro vel argento redempti estis, de vana
vestra conversatione paternæ traditionis, sed pretio-
so sanguine, quasi Agni immaculati & incontaminati.
 Hæc cum ita sint, licebit consimili ratione nobis,
 Sanguinem, meritaque Christi Domini, quin &
 Sanctorum ejus, & apprehendere & usurpare,
 inque profectum nostrum spiritualem & Anima-
 rum nostrarum coram Deo ditationem ornatum-
 que convertere. v. g.

i. Cogitans & animo meo statuens Chri-
 stum cum suis & Electorum suorum meritis,

H 5

esse

esse fontem limpidissimum & largi fluentissimum instar Paradisiaci manantis aquas salutis & Sanctitatis, & beatæ vitæ, & omnis gratiæ, virtutis, atque perfectionis: Impersonabo me toti universo, imò universis atomis universi universalitatis, & sic, Toto me, totque faucibus, quot creaturarum atomis, totque etiam vicibus, quot in tempore & æternitate sunt instantia, bibam, hauriam, derivabo, & deducam aquas meritorum in Christo contentorum, in cor, mentem, voluntatem, animam, substantiam meam, iisque replebo, non solum entitativam capacitatem meam quocunque modo realem, sed etiam vel ipsam Immensitatem Nihilitatis meæ, atque mendicitatis, quæ ex memetipso est in me, seu, quæ ipse, ex me ipso, sum prorsus infinita.

2. Cogitans Christum esse vitem speciosissimam, fecundissimam, faciam me, totum, quantum sum, in atomis meis, & in actionibus passionibusque seu mutationibus meis omnibus & singulis, veluti multiplicem palmitem, atque etiam botris quarumlibet actionum mearum obsitum, sicque ex Christo, & ejus, nec non ex Sanctorum ejus, meritis; humorem omnimodum traham, & botros operum tum producam, tum fecundos, turgidos, pretioso Christi & Sanctorum ejus vino, faciam; gustuique mensæ, cellariis Sanctissimæ Trinitatis, & ipsius Christi, & totius curiæ cælestis adferam, & inferam, offeram & propinabo, recondam, & in omnem æternitatem reservabo.

3. Cogitans Christum esse Balneum animarum nostrarum, quo & abluimur à sordibus, & omni puritate ac decore ornatur, & omnia

opera

opera nostra, tum purificantur, tum sublimantur, quotidie, sæpiùsque in die, & in singulis (quoad fas erit) spirationibus, commotionibus, ac momentis, Totum me, totamque substantiam & entitatem meam actionumque mearum injiciam in balneum hoc Sacratissimum, & in eo me, omniaque mea abluam, purificabo, dealbabo, ornabo, sublimabo. Nunquam penitùs ex hoc pretioso Christi meritorum balneo egrediens, nunquam me ab eo desiccans, sed semper in eo ad instar pisciculi natans.

4. Cogitans Christum ejusque, & Sanctorum ejus merita, esse ingentem, vastissimam, immensam & inexhaustam Auristodinam, vero & incorruptibili auro refertissimam, & sicut omnibus volentibus, ita etiam mihi pauperculo expositam, atque ad eruendum omnimodas auri celestis opes, liberaliter concessam; ponam ædificiolum meum in hac forma & omnia scriniola, omnes sarcinas meæ substantiæ, mearum virium, potentiarum, articulorum, actionum, & passionum, volitionum & desideriorum, necessitatum, capacitatum & possibilitatum perpetuò implebo, infarciam, cumulabo, iterum iterumque &c. &c.

Hac & simili ratione possum Dominum meum Jesum Christum, ejusque ac Sanctorum ejus merita cogitare, velut omnifarium quoddam Arsenalis continens omnigenas officinas rebus usui necessariis refertissimas. Hic Armamentarium, hic apotheca, hic vestiarius, hic omnis artifex, hic bibliotheca, hic cellæ vinariæ promptuariæque plena, & eructantia ex hoc in illud, hic (uno verbo) omne bonorum genus coacervatum repositi-

positumque ac simul uti, capereque volentibus rem suam expositum. Solus ergo restat hauriendi & in usum derivandi utentique labor, qui ipse labor, sine labore est, cum in sola voluntate libera, in solo desiderio, in sola intentione atque cupiditate nostra propemodum, principaliter, certe consistat. Adeò ut quantum desideras, quantum desideria, intentiones, cupiditates, vota que tuas dilatas & distendis: tantum capias, & adhuc infinities infinita supersunt, quæ si velis, si velle velis, eo ipso capias. Itaque hic mihi tantum licet, quantum libet. Hic non duplicibus, sed millecuplicibus quotidie mutatoriis vestiri induique possum, desumendo, & induendo mihi præter Christi vestimenta, nunc Angelorum, nunc Archangelorum, nunc Cherubinorum, nunc Seraphinorum, nunc Apostolorum, nunc Martyrum, &c. &c. nunc hujus N. nunc illius N. nunc illorum N. N. nunc istorum N. N. Sancti Sanctorumque. Idem dico de armatura fortium, quæ hic omnis est. de medicinali apotheca, quæ hic ad omnes morbos sanandos, ad omnes sanitates tuendas assiduò patet. Sed quia horum finis in enarrando nullus esset, & præstat illius usus, & fructuum finem nullum facere, & præfens caput sive provisio multum in longum processit, oportet ut ejus explicandæ (at non practicandæ) tandem finem faciamus.

PROVISIO VI.

Per Intentionum multiplicationem ad unum etiam opus.

A Pud homines proverbium est, qui uno cane duos simul lepores captat, neutrum capit.

Nimi-

Nimirum pluribus intentus minor est, ac tandem neque sufficit, ad singula sensus. Unde etiam vulgò ridiculum est, unâ fideiâ duos parietes dealbare; aut unâ pecuniâ, plures simul merces emere, aut uno oculo sursum simul deorsumque aspicere. Quamvis autem hoc ita sit apud homines in curis negotiisque hominum, sive humanis: paulò tamen aliter est, in negotiis ac negotiationibus Spiritualibus & Divinis, quas scilicet homines cum Deo, & cum Animabus exercent. Possunt enim Spirituales negotiatores, unico cane plures simul lepores persequi & capere, possunt unicâ pecuniâ, plures simul merces emere, possunt, inquam, uno aliquo opere suo, debite perfecto, plures simul fructus a Deo consequi, meriti, impetrationis, satisfactionis, possunt plures virtutes exercere, possunt plura bona postulare & impetrare, possunt pro pluribus debitis obligationibusque simul satisfacere. Ad quod consequendum, sufficit sola intentionum multiplicatio, hæc enim quanta fuerit, quocunque se porrexerit imperio & usu voluntatis humanæ, tanta erit capacitas feracitasque operis ad plures intentiones à voluntate directi.

Hæc igitur sit una etiam Senectutis, declinantisque ad occasum ætatis ac vitæ provisio: ut siquidem desideret multas uno labore ac tempore conatuque, spirituales opes meritorum, tam gratiæ quàm gloriæ conquirere, plurimum simul virtutum actus exercere, plura simul poscere & obtinere, plures obligationes exsolvere, plures simul perfectiones operi suo etiam unico adhibere: det operam, ut per voluntatem suam, plura
& plura

& plura simul intendat; plurium virtutum motiva, operi suo præfigit: plura promerenda Deo dona designet, plura postulanda sive naturalia & temporalia, sive supernaturalia & spiritualia proponat, plures obligationes explere statuatur, pluribus personis religionis honorem, juxta cupis que gradum exhibere desideret, plures perfectiones perfectionum vè sublimitates operi suo coannectat: totumque hoc solius voluntatis sue efficaciam faciat: & quod desiderat, totum per latitudinem, simulque fervore & conatu voluntatis (quod devotionem Spirituales vocant) consequetur.

Pluribus hæc doctrina aliàs exposita, quæ etiam hic aliquatenus in superioribus enarrata est, & repetere nihil attinet, sufficiet aliquod specimen ejusmodi intentionis multiplicata compendiosum affere hoc loco. Sit ergo hujusmodi.

Sanctissima Trinitas unus Dignissime Deus, volo ab hoc tempore omnia & singula facere tibi, tibi pati, motivo, atque modo, & fine, quo Tu vis, & quia Tu vis, illa & à Te, & à me fieri, & que pati, propter omnium & singulorum meorum, datorum, consiliorum, beneplacitorumque Tuorum perfectam adimplerionem: propter virtutum omnium Theologicarum, & Moralium Supernaturalium, naturalium quoque, sed supernaturam elevatarum, Donorum etiam, Fructuumque Spiritus Sancti in omni congruo modo gradu assuetudinem, exercitationem, incrementum, postulationem; propter gratiæ sanctificantis gloriæque beatificæ in me apud Te, propter Te, promeritionem, confirmationem, & continuationem.

tionem: propter instituti, officii, debitique
 omnis mei adæquatam executionem; propter
 totius mundi in genere, specie, individuoque
 auxilium; propter omnis pœnæ meæ (nec non
 & omnis quoad licet alterius creaturæ) tempo-
 ralis, spiritualis ac æternæ expiationem; propter
 mei ad omne auxilium tuum supernaturale, con-
 gruum, & efficax, & finale, capaciorem dis-
 positionem: propter quater-sanctæ Quaternita-
 tis, hoc est, propter omnium Electorum Homi-
 num & Angelorum, Pretiosissimæ Parentis,
 JESU Christi, Tuum honorem & imitationem.
 Super omnia verò, propter omnimodam tuæ
 Dignitatis exaltationem: tui gustus recreatio-
 nem. Tuæ adorandæ voluntatis executionem:
 Summæ bonitatis dilectionem: mei denique in
 omnibus, & per omnia, universalem annihila-
 tionem & vilificationem; Amen.

Huic praxi atque formulæ, licebit interse-
 tere per otium, & fervorem, specificas virtu-
 tes, perfectiones, postulationes, gratias, pæ-
 nas, debita, personas, negotia, difficultates,
 pericula, cæterasque intentiones: pro quarum
 expressione & latitudine, simul ac mentis fervo-
 re, crescet tam efficacia, quam copia conse-
 quendi.

Aliud paradigma intentionis multiplicis paulò
 explicatius affero, ut habeatur praxis Intentionis
 perfectæ, & ut desumi possit, ars veluti quæ-
 dam spiritualium tum intentionum, tum varie-
 tatis earum, tum reflexionum ad perfectiones,
 sublimitates, purificationesque mentis & cordis
 nostri in operando. Sit ergo

Sanctissima Trinitas, unus Deus, Dominus
 meus:

meus: Ego N. servus tuus, me totum, & totam substantiam meam, ac vitam & omnes actiones, & passionesque meas, totius vitæ meæ: in specie autem omnes hujus diei, tam ordinarias, quam extra ordinem improvise incidentes, omnes quoque earum circumstantias: omnibus & singulis specialiter intersertas, adjunctasque atomos item earum, & momenta, mutationesque singulas: creaturæ quoque Tuæ cujuslibet substantiam, actionem, passionem, mutationem, momentum, atomum, circumstantiam quamlibet, Tibi, pro me, proque omnibus creaturis mihi imperfonatis, offero semel pro semper ad hoc quidem.

Principaliter. Ut intentiones, voluntates, gustusque Tuos Divinos tam internos, quam externos, etiam quantum ex me, approbem, impleam, honorem, imiter.

2. Ut etiam intentiones JESU Christi omnes, erga Te Patrem suum æternum, erga ipsum Se, erga nos habitas, honorem, æmuler, impleam.

3. Tum verò secundariò ad hoc; Ut Tibi Deo Domino meo, pro omnibus, cum omnibus, & per omnes, amorem, laudem, adorationem, exaltationem, obedientiam, timorem, fiduciam, reverentiam, omnemque debitam religionem ac devotionem exhibeam, non exhibitam verò aliquandocunque suppleam.

4. Ut gratiam actualem habitualemque gloriam item substantialem & accidentalem omnem; majorem ac majorem apud Te in cælo promerear: ad eamque me, omni, & in omni meo, & cujuslibet creaturæ actu, quomodo-

cunqu

cunq̄ue bono, & à me nunc mihi assumpto, specialiter autem, in Ecclesiæ, ac meo Sacrificio, in omni quoque Sacramento à me recepto ac recipiendo, promerendam, recipiendamque, amplius & amplius disponam: eamque finaliter, sicut Tu potes, scis, & vis obtineam.

5. Ut juvem animas tam in peccato, quam in purgatorio positas.

6. Ut impetrem omnia omnibus, quæ Tu Domine potes, scis, & vis, nobis congrua.

7. Ut exaltem imiterque Jesum Christum, & ejus Pretiosissimam Parentem, Sanctosque omnes.

8. Ut vilificem, mortificem, abnegem, humiliem, perdam me Christi-formiter.

9. Ut faciam exhibeamque propter Te, charitatem, justitiam, misericordiam, liberalitatem, exemplum, omni meo proximo, etiam ignoto, inimico, & ingrato.

10. Ut retractem, expiem, suppleam omnia mala, omnes neglectus, omnia damna nostra, Tibi Sanctissimo perfectissimoque Deo nostro, quovis modo, in quovis modo, in quocunq̄ue ex nobis displicita.

11. Ut gratias agam pro omnibus & singulis beneficiis, gloriæ, gratiæ, naturæ, super nos omnes, & singulas creaturas tuas, à Te profusis.

12. Ut adorandam voluntatem tuam omnem, bonam, beneplacentem & perfectam, expleam; eique me perfectè conformem, semper, omnimode, per omnia, sponsaliter, transformativè. Et hoc quidem ad saginandum gustum Tuum Divinum, millies, millies infinitesque

tiesque majori proportionaliter glorificatione, cum millies, millies majori proportionaliter fervore, ac ferventiori exercitatione, cujuslibet atomi ac momenti super aliud, cujuslibet actionis atque passionis super aliam, cujuslibet circumstantiæ ac mutationis, super aliam. In unione ac balneo Pretiosissimi Sanguinis meritorumque JESU CHRISTI. Pretiosissimæque ejus Parentis, Sanctorumque omnium triumphantium ac militantium, quia Tu ita vis, & dignus es Deus meus: & quia ita ego debeo velle, voloque debere Tibi Uni Trino Deo meo. Propter nullum bonum meum, quatenus meum, sed propter omne bonum Tuum, quatenus Tuum, ad exaltandum Te, juxta mensuram indignitatis meæ: in æternum & ultra: quamdiu Tu DEUS eris DEUS. Amen.

Occurrit adhuc tertia, multiplicis ac facundæ intentionis praxis, quam afferre hoc loco, superfluum non erit, partim ut seligere cuique liceat, partim ut quod in una minus explicitum appositumque sit, apponere ex altera fas sit, partim ut iidem, qui supra ex secunda praxi fructus promissi sunt, ex hac etiam tertia desumi possint. Sit igitur hæc.

Per omnes & singulas actiones & passiones meas, universaliter & incessabiliter, & irretractabiliter Toto me.

I. Intendo unam, solam, semper, ubique, per omnia momenta majorem Sanctissimæ Trinitatis Dei nostri gloriam, gustumque voluntatis & exaltationem Dignitatis ejus, propter illum ipsum, per JESUM CHRISTUM: juxta intentiones

iones Dei atque Christi erga se & erga nos, ad
intra & ad extra.

2. Intendo exaltationem Domini nostri Jesu
Christi, Pretiosissimæ Parentis, omniumque Ele-
ctorum, propter Deum per eundem JESUM
Christum.

3. Intendo animarum in purgatorio auxi-
um, quantum ego possum, & illæ capaces sunt;
juxta, & propter voluntatem, voluptatemque
Dei & Christi, & Pretiosissimæ Parentis Electo-
rumque omnium, juxta Donum meum.

4. Intendo dispositionem mei omnimodè
perfectam ad gratiam & charitatem & Dona Spi-
ritus Sancti ejusque fructus, & ad omnem vir-
tutem in omni gradu congruo.

5. Intendo dispositionem mei ad gratias
reales omnes, opportunas, copiosas, effica-
ces, finales, tam in Sacrificio, quàm in Sacra-
mento, quàm extra illud in omni actione & pas-
sione.

6. Intendo emundationem mei coram Deo,
ab omni tam culpæ, quàm pœnæ, præsertim
spiritualis obligatione, in Sanguine Jesu Christi
Domini nostri.

7. Intendo auxilium agonizantium, & in
peccato mortali, & in gravi calamitate ejusque
periculo existentium.

8. Intendo auxilium totius Sanctæ Ecclesiæ
militantis, Religionis, Domûs, & omnium meo-
rum, quos Deus scit, & vult, Amicorum & Be-
nefactorum, inimicorum quoque ac malefacto-
rum.

9. Intendo præparationem mei ad sanctam
mortem, ad pœnitentiæ unctionisque extremæ

Sacramentum, & ad finalem in bono perseverantiam.

10. Intendo denique omnem effectum Adoratorium, Laudatorium, Gratiarum actorum, Impetratorium, Satisfactorium, Meritorium, Imitatorium, Suppletorium, Indulgentiarum.

11. Non tamen propter ullum bonum meum, quatenus privatum meum, sed purè, nude, totaliter, propter suavissimum gustum Dei.

13. Et omnia, toto me, toto universo, totisque atomis universi universalifatis, Toto denique super omnia Deo meo, ut sit id quod est, & quia est, id quod est.

14. In clibano ignis Seraphici, Mariani Theandrici, in Jesu Christi sanguine. Quare, & Quare, & quomodo vult Quaternitas quater-sancta.

15. Et volo intendoque, ut omnis motus meus sit Renovatio & ratificatio, hujus totius intentionis atque approbatio illius æterna. Christum Dominum nostrorum. Amen. Alleluja.

Harum intentionum (vel alicujus ex eis) usus & exercitatio, non potest non esse supra modum utilis, & plurimorum in spiritu, & in omni gratia cœlesti profectuum ferax, modò & frequens, & constans, & cum intellectu, & cum penetratione atque ponderatione sensus & devotione dilatationeque per desideria vastissima, placere & ditescere quàm maximè Deo, cupientis voluntatis. Cùm verò hoc ita sit respectu omnium hominum, certè vel maximè considerandum erit, ut ita sit, iis, & aliis, quorum tempus breve est, quibus dies supersunt paucissimi.

mali, de quibus plerumque dicant, quia non mihi placent. Talibus enim per vias compendii currendum omninò est, ut in brevi, & in parvo, lucentur quàm maxima, quàm plurima, eademque æterna.

PROVISIO VII.

Per Intentionis simplicitatem unitatemque.

Proximè diximus Provisionem Senescenti, aut aliter quovis modo ad finem appropinquanti vitæ sive animæ faciendam esse, per cumulationem quàm maximam Spiritualium divitiarum: adhibendo ad eam veluti singulariter secundum medium, Intentionis nostræ varietatem, multiplicatam, conglobationem. Hoc loco contrarium asserere velle videmur: volumus enim ad eam ipsam cumulationem spiritualium opum, adhiberi intentionis simplicitatem, atque unitatem. Quod quomodo se habeat? quomodo cum proximè dictis cohæreat? jam ex dicendis apparebit.

Non est difficile homines divitiarum valdè cupidos, eosdem earum perstudiosos reperire. Magna tamen est varietas studiorum & mediocrum, quibus ad ditescendi finem tendunt. Volunt enim quidam, uno aliquo genere abundare, & in eo divites fieri contenti sunt. Volunt alii plura bona coacervare. Volunt alii plurima, & si fieri posset, volunt quantum in ipsis est omnia cumulare, volunt alii unum aliquod opum genus conquirere & aggregare, sed illud tale esse volunt, quod absque varietate & multiplici congerie rerum minus pretiosarum, in se uno ac

solo contineat multa, plurima, omnia. Tales sunt v. g. qui sola auro argentovè coacervando, & in immensum congregando totis viribus inhiant; ducti nimirum auri argentique pretio, non tantum majore quam inest bonis, opibusvè aliis, sed etiam quia auri argentivè licet non maxima massa, in se tamen contineat pretium aliarum rerum, esto quàm maximè multarum, in unumque collectarum. Unde unius soliusque auri studio, videntur sibi æquare, imò excedere studia plurimarum ab auro rerum: & unius auri maxima congregatione, credunt se eo ipso in divitiis, omnes alios auro minus, alii verò licet rebus valde divites excedere. Nimirum aurum tale quiddam est (aut magis ab hominibus putatur esse) quo curato omnia curantur, cumulado cumulantur omnia: habito possessoque habentur & possidentur omnia bona, omniaque divitiarum genera.

Tale quid invenire est in Spiritualibus hominibus atque studiis, omnes ditescere spiritualibus bonis volunt, & student: sed studia eorum alia atque alia sunt. Contenti sunt alii conscientiam à peccatis grandibus mundam habere, alii passionum dominium, vitiorum carentiam appetunt. Curant alii contemptum rerum caducarum solo affectu, alii etiam re ipsa, imò & voto adjecto, eundemque plenè exequuntur. Alii student & sciunt custodire vas seu corpus suum in honestate, alii unam, aut aliquot supra unam, virtutes seligunt, in quibus proficere insigniùs satis habent, alii proficere in plurimis aliquantum cupiunt; alii intentionem bonam: alii meliorem, optimam alii, alii multas

Tales multas simul in operibus suis habere consue-
 vando scunt; alii denique aliter & aliter salutem suam
 operantur, & per bona opera eandem certam
 facere satagunt. Sed nihilominus, præter, &
 supra hos, similesque his, omnes sunt, qui ab
 Apostolo moniti, æmulantur charismata melio-
 ra: sunt, quibus ab eodem Excellentior via de-
 monstratur; sunt qui audiunt ab Apostolo dici sibi.
Qui diligit, legem implevit. Caritas nunquam ex-
cidit. Caritas Deus est, & qui manet in charita-
te in Deo manet, & Deus in eo. Sine charitate
 nihil mihi prodest, Nihil sum, esto habeam fi-
 dem ita, ut per eam montes transferam, esto
 loquar linguis hominum & Angelorum, esto no-
 verim Myſteria omnia, esto liberalissimâ in cibos
 pauperum substantiæ meæ dispersione, evaserim
 nudissimus, ac pauperrimus, esto tradiderim
 corpus meum etiam in ignem consummando
 Martyrio, esto Dominum meum de substantia
 mea non solum honoraverim, sed etiam in carne
 manentem inter nos paverim, & circa frequens
 ministerium ipsi in persona Dei Filio exhiben-
 dum, sollicitus fuerim.

Ita nimirum etiam in his ipsis distinctiones
 & ascensiones cordium sunt: etiam in his; semi-
 ta justorum quasi lux splendens procedit & cres-
 cit usque ad perfectum diem, etiam in his sunt,
 qui faciunt voluntatem Dei bonam tantum: alii
 qui etiam bene placentem exequuntur, alii qui
 completis prioribus evadunt insuper ad perfici-
 endam perfectam, & super eminentem cha-
 ritatem, comprehendunt in latum, longum,
 altum & profundum, progressi de virtute in vir-
 tutem, usque eo pertingunt, ubi videatur Deus

Deorum in Sion. Totum hoc quod dicimus, sed dicere magis volumus, explicavit & comprehendit Dominus noster paucis illis verbis, quæ de duabus sororibus suis amatricibus protulit. Una eadem Martha nomine, satagebat circa frequens ministerium, quin & studio vehementiori urgente, turbabatur erga plurima obsequia & desideria, insuper sociam sororem, in partem laborum vocare conata, ipsum Dominum rogare non dubitavit, eam ut apud pedes Domini otiosè sedentem, & de juvanda sorore nihil minus cogitantem, surgere, & sibi auxilio esse juberet. Alia verò soror ejus Maria, velut ignara, aut parum studiosa Hospitis sui, qui intraverat in domum castellumque suum, de nullo penitus ministerio, præsentis & Hospiti suo Domino exhibendo laboravit, ac ne cogitavit quidem, sed sedens secus pedes Domini sui confabulatur, securam & otiosam cum ipso, audiebatque verbum illius. Quis hæc, vel audiens, vel intuens, duarum istarum sororum circa Dominum Jesum officia & studia, non præferat Martham Mariæ, non plus laudet atque æstimet labores circa plurima in gratiam Domini susceptos in Martha, quàm otiosam solam sessionem ad pedes Dominicos in Maria! quis non ampliores spondeat benedictionem & commendationem à Domino obventuram Marthæ, quàm Mariæ! Sic utrique nostris calculis res & his ista determinaretur, hoc & ipsa Maria, sororem suam interpellantem, contra se Domini judicium audiens, contra se decerni metuebat.

Sed enim aliter sapientia & veritas æterna sententiam de ambabus tulit. dixit enim. *Martha,*

Mar-

Martha sollicita es & turbaris erga plurima. Porro unum est necessarium. Maria optimam partem elegit: quæ non auferetur ab ea. bonum erat Marthæ ministerium & sollicitudo, turbatioque *circa plurima*, at unum melius erat, quod quia elegit Maria, optimam partem se elegisse audiit, & insuper nunquam à se tollendam, in promisso accepit.

Hoc ergo unum: hanc optimam partem: hanc nunquam auferendam ab Electore sui, dicimus & vocamus & ostendimus esse intentionem, seu intentionis simplicitatem, & unitatem, & nuditatem, & celsitudinem: quæ quia charitas est, & charitas perfecta, quatenus etiam in hac vita esse, haberique potest, & charitas perfectissimo modo exercita: ideò illa *Unum* hoc Dominicum est, ideò illa optima pars est, ideò illa sola quærenda & exercenda est, ideò illam solam & unam exquirere, unam solam petere, unam solam exercere, unam solam cumulare, unam solam possidere: est possidere aurum quoddam, omni auro magis aureum, magis obrizum, magis pretiosum; quo auro Spiritûs ditescit solo, æquat, excedit, prævalet, explet & superexplet, omnium reliquorum bonorum spiritualium possessionem, & ejus sola quæsitio, melior est possessione auri & argenti.

Hanc igitur charitatem intentionis, seu intentionem charitatis unius, solius, simplicis & nudæ, & puræ: exercent, quin & assidue frequentet, quisquis id spiritu ditescere, magno quidem & unico compendio, sed summo, & omnibus æquiparando divitiis internis augmento desiderat. Desiderare autem hoc ille omnis

quàm maximè debet, quisquis videt sibi appropinquantem finem, & cui jam re ipsâ dicitur, Operamini dum lucem habetis, ut non vos tenebræ comprehendant. *Venit nox, in qua nemo operari potest*: nox utique mortis, postquam non est operari, ac multo minus est invenire cibum: nisi quis hac in vita operatus fuerit cibum, non tamen qui perit, sed qui permanet in vitam æternam. Æternam dico, imò Dominus dicit: ut quilibet apud se concludat, tantum sibi operandum esse hac in vita, quantum sufficiat pro æterna vita. Cùm verò temporis ad æternitatem nulla sit comparatio: propterea quantumcumque multos quis se vel cibos operatum esse, vel thesauros opum coacervasse putarit, aut etiam viderit: certus sit, totum illud & parum & nihil prorsus esse si cum æterna vita, in qua cibus in tempore partis erit vivendum, in comparationem venerit. Non cesset ergo manus nostra, non cesset pes noster, non cesset labor noster, non cesset industria, avaritia, fames, sitis, orexis, cupiditasque nostra: vel ob hoc solum, quia hoc quidem tempus nostrum, quod provisioni faciendæ datum est, finem in proximo habet, æternitas autem pro qua nobis providendum est, Æterna, & ipsa Æternitas est.

Sed jam in quo consistat hæc intentionis adeò nobilis simplicitas atque unitas, omnibus æquivalens, multis etiam prævalens, delineandum est. Compendiosius id dicere, pleniusque simul non possum, quàm verbis ipsius Christi, nos ita & orare & operari, & pati omnia & singula, & semper docentis, ut in omnibus & ab omnibus, & per omnia nostra, sanctificetur nomen

men Dei ac Patris nostri, qui est in Cælis. Ad-
veniat regnum ejus in omnes creaturas, & pro-
pagetur magis ac magis semper inter eas, & fiat
voluntas ejus sicut in cælo, ita & in terra, sicut
in corde Dei, ita & in corde omnis creaturæ: id-
que totum, ob aliud nihil, nisi ut sanctificetur
nomine ejusdem Dei Patris, & adveniat floreat-
que Regnum & gloria Majestatis ejus, & fiat
voluntas ejus sicut in cælo & in terra: quia hæc
est Dignitas voluntatis ejus, & voluntas Dignita-
tis illius. Hoc si indiget explicatione, ita expli-
cari potest. Intentio simplex, & una, & nuda,
& sublimis, & pura, & defæcata est, operari aut
pati ad unius soliusque Dei, Optimi, Maximi,
Dignissimi mentem seu voluntatem, ad exalta-
tionem ejusdem seu gloriam, ad contentatio-
nem expletionemque, seu gustum & volupta-
tem ejusdem puram, solam, quatenus ejus, &
quia ejus, & quomodo ejus est. Absque ullo ad
creaturæ placitum intuitu, absque ullo ad tuum
(qui operaris seu pateris & intendis) proprium
gustum commodumvè respectu, absque ulla ad
te ipsum conversione, absque ulla tuimet in
operando, & operatione spe, quæsitio, con-
solatione. Ut exaltetur ubique amplius & am-
plius semper solus Deus, ut glorificetur & reg-
net in omnibus plenius & plenius semper solus
Deus, ut impleatur & fiat ab omnibus in omni-
bus perfectius & perfectius semper sola voluntas
Dei, & non ob aliud quidquam, nisi quia ille
Deus: quia ille dignus Deus; quia hæc est vo-
luntas ejus, tam imperans, quàm dirigens, quàm
informans seu transformans.

Sic

Sic effici, sic perfici, sic informari, transformari, est exui & exire quidem à seipso, perire ac mori sibi, omnique simul creaturæ & affectioni creatæ, vivere autem Deo, transire in Deum & Deificari est. Sic constitui, est Optimam partem elegisse, & assecutum esse, est unum necessarium possedisse & obtinuisse, est omnibus & sibi disperiisse; solum autem & unum Deum prævalentem omnibus bonis & donis invenisse, introiisse, immigrasse, inhabitasse, in eum se beatissimo commercio immutasse, eumque pro se accepisse, & se in eum indivinasse. non quidem entitate, sed voluntate, non substantia, sed affectione: non essentiâ, sed charitate, nondum gloriâ, sed solâ adhuc gratiâ, olim autem in futuro etiam Gloriâ. Sic se habere, est se non habere, sed Deum pro se possidere. sive, est se, non in se, sed in Deo melius habere, est nihil habere, & omnia possidere, est omnia in uno, unum pro omnibus habere, sive illud sit, quod purgat animam, sive illud quod exornat cor: sive illud quod unit & identificat Deo: auferens omne, quoad fas huic vitæ, non tantum aliud, non tantum disparatum, non tantum adjacens, sed etiam medium, etiam unitivum, retinens solùm, quod faciat unum, faciat idem, faciat nihil sui, faciat totum quod est unus & solus Deus, una, pura, & simplex Divinitas. Atque hoc præstat unica, simplex, pura, defæcata Deiformis intentio: cujus exercitium, usus, praxis, habitus, omnia alia obtinet, supplet, inducit, evincit, exsuperat, accumulatur cum immenso fanore, omnia alia Spiritûs & virtutis, & perfectionis exercitia. De quo hæc dixisse sufficiat. Nam paradigma ex paulò ante dictis facile

confi-

confici potest, & confecit tum in hac, quam nos docuit, tum in sua quam ipse in corde, & ore, & opere, semper habuit formula Christus. Ut cum orans dixit: *Non quod ego volo Pater, sed fiat voluntas tua*, Et iterum. *Ita Pater: quoniam sic placitum est ante te*. Et rursus. *Ego quæ placita sunt Patri, facio semper*. Sicut *mandatum dedit mihi Pater, sic facio*; Denique verbum ejus est illud. *In capite libri scriptum est de me, ut faciam voluntatem tuam*. Itemque illud. *Meus cibus est, ut faciam voluntatem Patris mei*. Et omnis qui fecerit voluntatem Patris mei qui in caelis est, ipse meus frater & soror & Mater est, in quibus omnibus Domini nostri sententiis, & sensus, & medulla, & praxis hujus, de qua locuti usque huc sumus, Intentionis est, quam in Christi sensu præsertim, usurpare, satis erit, & vota usurpantis excedet.

Luc. 22. 42.

Matt. 1. 26.

Joan. 8. 29.

Psal. 39. 8.

Matt. 12. 50.

PROVISIO VIII.

Per tuarum omnium actionum, passionum, intentionum, rerum, cum omnibus creaturis communicationem.

Notum est, omnes nos quicumque in hoc universo creato, tam visibili sublunari, quàm invisibili, superque cælesti continemur, ab uno Deo tanquam authore & factore opera, tanquam à Patre filii, tanquam à fonte rivuli, tanquam à radice rami, procedunt, sic procedere, ob quod meritò jubemur dicere Deo nostro, *Pater noster qui es in caelis*. nimirum quia tanquam filii unius Patris Dei, factoris nostri sumus omnes nos. Ob quod etiam mutuo quodam nectimur viaculo, inter nos, ut alii aliis præstemus obse-

obse-

obsequia, alii ab aliis accipiamus beneficia, aliorum supportemus onera; Ob hoc etiam nemo sibi soli vivit, sed aliis pluribus, imò suo modo omnibus; ob hoc quæ solum sua propria sunt quarere debet, sed quæ multorum, atque adeo quæ omnium. Ob hoc nemo soli sibi placere debet, sed omnibus, faciendo omnibus ea pro posse, quæ secundum Deum iis conducibilia sunt. Ob hoc denique nemo Deum laudare, gloriam ejus procurare, voluntatemque facere debet, pro seipso ac uno solo, sed etiam pro aliis, imò pro omnibus & singulis concreatorum suis, pro quibus, eorum omnium debitor est Deo obsequiorum, quorum est debitor pro seipso, imò fortè tanto plus debet pro aliis omnibus, quàm pro uno seipso, quanto omnes simul præstantiores sunt solo ipso, licet nemo aliorum tantum curam gerere debeat, neglecto seipso.

Luc. 9. 23.

Nam dicitur illi. *Quid prodest homini, si universum mundum lucretur, se autem ipsum perdat.*

Ex his ergo fundamentis quæ perstricta sunt, consurgit hæc Provisio præsens, per quam fructuosè, quoad meritum gratiæ & gloriæ, aliarumque virtutum profectum, opera sunt coram Deo factitanda ab omnibus, qui ejusmodi fructuum perstudiosi sunt. Esse autem debent omnes quidem homines, at ex speciali causa ii, quibus tempus suæ resolutionis instat, & jam ad metas vitæ accedere se sentiunt & aspiciunt. Id verò est quod dicimus: ut, quisquis talis est, & per hoc quod adhuc superest temporis, copiosè coram Deo ditescere percipit: omnem suam quantam illi est corporis animæ, personæ, substantiam, omnes partes, potentias & vires, omnes

aptitudines, habitus, dispositiones, omnes opera-
 tiones, passionēs, alterationes, omnes appetitio-
 nes, desideria, curas, omnes circumstantias, capa-
 citates, conditiones, omnia loca, tempora, ad-
 juncta: omnes atomos, omnia instantia, omnes
 omnes possibilitates, omnia denique à se quo-
 vis modo provenientia, nec non ad se quo-
 modocunque pertinentia, pertingentia, atque
 uno verbo qualitercunque sua: non velit esse
 tantum sua, nec velit tantum sibi soli esse, durare,
 servire, agere, prodesse, sed intentione voluntatis
 suæ velit & faciat ea esse omnium omninò rerum
 aliarum, velit omnibus prodesse, omnibus servire,
 omnibus existere, & inexistere: nominatim velit
 & intendat, omnibus & pro omnibus Deum nosse,
 credere, prædicare, amare, adorare, audire, lau-
 dare, venerari: pro omnibus velit Deo servire,
 subesse, obedire, voluntatem exequi, conformari,
 adherere, vivere, operari, pati, mori. Debet ipse
 humilitatem Deo, debet fidem, debet spem, debet
 timorem, debet charitatem, debet religionem,
 debet orationem, debet justitiam, debet miseri-
 cordiam, debet patientiam, mansuetudinem, pro-
 ximorum amorem &c. hæc eadem omnia debent
 Deo pro suo statu omnes reliquæ creaturæ præ-
 terita, præsentis, futuræ, possibiles. Hæc ergo
 sua debita, dum solvit Deo pro se, solvat simul
 tanquam pro omnibus singulisque creaturis; ita
 ut ex intentionis applicationisque ipsius vi, effi-
 caciâ, latitudine, extensioneque, omnis ejus actio,
 sit quasi omnium creaturarum actio: omnis ejus
 humiliatio coram Deo, sit quoque omnium crea-
 urarum coram Deo humiliatio: omnis ejus ora-
 tio

tio

tio ad Deum, sit omnium, sit pro omnibus oratio
& sic de aliis,

Esse hanc coram Deo fecundissimam Provisionem & valdè aptam ad coacervationem spiritualium opum & divitiarum, nemo, ut opinor, non videt. Superest ergo, ut hæc Provisio in praxi sit, & apud omnes quidem; sed speciali ut dixi ratione, apud omnes eos, quibus vitæ hora novissima fluit. Quibus author sum, ut hujus Provisionis materiam, hoc est, ut istam communicationem suarum rerum cum omnibus creaturis, non tantum ad præsentem creaturam, omnes futuras, omnes possibles, omnesque obligationes earum ad DEUM &c. faciendo sua omnia non tantum suo, nec tantum nomine creaturarum præsentium, sed etiam præteritarum futurarumque possibiliumque nomine, quandoquidem cum his omnibus habet homo aliquam in Deo & ex Deo fraternitatem, habet etiam in se magnam cum præteritis, habiturusque cum futuris connexionem, vel ob suam ab aliis, vel ob earum à se dependentiam in essendo, vivendo, operando &c. possibilibus etiam hoc debet, quia ipse existendo occupavit locum aliarum possibilium, quæ ideò non existunt: quia ita expedire, visum placitumvè est apud inscrutabilem Dei sapientiam, rerumque, nulli nisi Deo soli cognitam combinationem,

PRO.

PROVISIO IX.

Per Communicationem omnium creaturarum tecum.

Opposita priori, sed ex iisdem deducta fontibus Provisionis faciendæ ratio. Sumus omnes unius Patris filii, unius fontis rivi, unius Hæredis possessio, unius Patrisfamilias familia, ergo omnium nostrum communis debet esse in rem nostri Patrisfamilias labor, in rem Possessoris & Hæredis reditus seu fructus, in honorem Patris, veneratio, ergo quod facit unus, tanquam omnes facere debet, & omnes facere debent, quod faciunt omnes tanquam etiam unus facere, & unus quoque facere tenetur. Nimirum respectu Dei, creaturarum omnium omnia sunt communia, sicut creaturæ omnes in Deo sunt unum, & Dei sunt omnes, & Deo sunt omnes.

Hoc supposito, jam Provisionis præsentis substantia in hoc consistet, ut homo divitiarum spiritualium cumulandarum perstudiosus, partim sciat, partim faciat (voluntatis intentione) se unum eundemque cum omnibus creaturis & rebus: unum autem per & propter Naturæ communionem & conditionem, majorem quidem cum aliis, minorem verò cum aliis, cum omnibus tamen aliquam, & certè non exiguam neque unam. Etenim cum omnibus habet commune Originale suum Nihil & non esse, ex quo est, cum omnibus etiam habet communem creatorem, à quo ex non esse ad esse traductus est, cum omnibus habet communem fontem essendi, scilicet Dei essentiam, cujus participatione aliquid

V. P. Druz. Op. VII.

K

omnia

omnia sunt, & cujus similitudinem bonitatem, potentiam, omnia aliquo modo imitantur: communem habet etiam, cum omnibus aliquem, saltem unum, gradum Naturæ. Est enim sicut omnia sunt, vivit sicut omnia viventia, sentit sicut sentientia omnia, intelligit sicut rationalia omnia, spiritus est ex parte, sicut omnia spiritualia: communem etiam finem cum omnibus, Dei scilicet gloriam & servitum, cum plerisque etiam, vitam gratiæ & gloriæ, fidei quoque, spei, charitatis, Sacramentorum etiam & Sacrificiorum, legum, rituum aliorumque mediolorum, fini seu naturali, seu supernaturali subservientium. His potest addi communio Nationis, sanguinis seu generationis, cohabitationis in una domo, urbe, Regione, & alia his similia.

Sic unum cum omnibus se partim sciens partim faciens homo, omnia etiam omnium rerum sua partim sciat, partim faciat (sive sint ea Naturæ & Entitates & personæ & supposita, sive partes & potentia, sive operationes passionesque, sive effectus & circumstantiæ & conditiones & possibilitates, & atomi & denique omnia ad omnes attentionia) omnia sibi usurpet, omnia se quoque cum omnibus, in omnibus, per omnes operari & pati sciat, faciatque intendendo: omnia hæc in Deum, in ejus gloriam, obsequium, venerationem, dilectionemque dilectionisque affectum dirigat, omnia virtutibus & conditionibus supernaturalibus, & ad meritum gratiæ gloriæque apud Deum idoneis imbuat, Fine atque scopo, quo potest & vult sublimissimo, Divinoque gustui placitissimo afficiat, Sanguini & meritis Jesu Christi, omniumque Electorum uniat, ornet oppretiet: perinde

perinde ac si omnia ejus essent, sicuti revera sunt ejus, cum sint eorum, qui sunt aliquid ejus, & unum quiddam cum ipso, & intentione, applicatione, usurpatione, directione ejus, propria facta sint, & fiant ejus.

Licebit ergo homini, omnes res inanimatas, summo cœlo ad usque terræ centrum contentas, omnes, inquam, & singulas, omnesque earum partes, vires, effectus, alterationes, atomos, quæ fuerunt, sunt, erunt, esse possunt, in se quasi unum, vel se unum in omnes, transferre & imperfonare: & pro omnibus, cum omnibus, in omnibus, denique omnibus illis, Deum agnoscere, amare, laudare, exaltare, venerari, voluntatem ejus exequi, se humiliare, se in ejus manus dare, donare, resignare. Deum prædicare, voluntatem ejus annuntiare, modo illo quo *cæli enarrant gloriam Dei, & opera manuum ejus annuntiat firmamentum*, illo modo, quo *domus diei eructat verbum, & nox nocti indicat scientiam*, aded quidem luculenter & sonore, ut *in omnem terram exiverit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum*. Si enim *cæli enarrant Dei gloriam*, etiam faciunt Dei voluntatem, etiam possunt se humiliare coram Deo, etiam possunt se subdere Deo, etiam possunt agere gratias Deo, etiam possunt justitiam, misericordiam, dilectionem exhibere aliis propter Deum, eo modo, quo per innumeratam capacitatem jubentur à Deo. Et quod faciunt cæli, facit sol, luna, planetæ, stellæ, faciunt virtutes siderum, & lumen & motus; facit ignis, aer, aqua, terra, cum omnibus quæ in eis sunt. His si accedat hominis alicujusvè creaturæ rationalis

psal. 18.

nalis intentio applicatioque devota, melius & nobilius & gratius Deo, & utiliùs homini, id ipsum facient.

Licebit consimili ratione homini, omnes res viventes, vitam vegetativam habentes, cum suis omnibus accidentibus, conditionibus, circumstantiis, suas facere, se omnibus inferere, unire, impersonare, & quidquid illæ sunt, agunt, patiuntur, his omnibus in Deum ferri & affici, hæcque omnia morali bonitate supernaturali, virtutibusque quibuslibet Deo gratiosis imbueri, Deoque offerre, Deum omnibus, & pro omnibus laudare, colere, amare, Deo obedientiam, justitiam, charitatem sui & proximi, misericordiam, modestiam, mansuetudinem, humilitatem, patientiam, castitatem, devotionem, & quidquid demum Deo placitum est, his, & pro his omnibus, jam suis, & à se perfectis exhibere, atque præsentare. Moveatur folium in arbore, eum motum faciat hominis voluntas suam, faciat eum humilitatis, obedientiæ, timoris, fiducia, amoris actum, toties humiliabitur voluntas hominis coram Deo, toties obediet, amabit Deum, quoties movebitur folium. Par de aliis ratio.

Licebit hoc ipsum homini facere cum omnibus animantibus brutis, volatilibus, Natalibus, gradientibus, serpentibus atque reptilibus; omne quidquid illa sunt, possunt, agunt, patiuntur, in totis se aut suis partibus exterius interiusque, per omnes sensus suos exteriores interioresve faciat homo suum, faciat se, faciat tanquam factum, per se, & per se (per hoc enim factum, & fit, cum quo habet commune esse)

imbuat hoc intentione directa in Deum, & oblatâ offerenteque hæc omnia eidem Deo; imbuat supernaturalitate, finis aut medii, imbuat virtute seu Theologica, seu morali quacunque, imbuat actu cujuscunque virtutis, perfectionis, sublimitatis, imbuat unione meritorum Christi & Electorum ejus. Quidquid omnia & singula fecerunt, faciunt, facient, facere possent, si essent, quidquid etiam patientur, quavis alteratione, in se totis, in suis partibus, in suis atomis; totum id meritorium erit homini per intentionem hæc sublimanti, & suum facienti, Divinæque voluntati & gustui probanti, erit inquam meritorium gratiæ & gloriæ, erit augmentativum omnis virtutis, perfectionis, habitusque boni.

Licebit hoc ipsum homini facere cum omnibus Rationalibus creaturis, sive sint homines reliqui, sive sint Angeli & Spiritus puri. Totum hoc quod homines præteriti, præsentis, futuri, possibiles, item quod Angeli existentes, aut possibiles, sunt, agunt, patiuntur, in totis se, in potentiis, viribus, partibus, atomis, momentis, æternitatibus suis, faciat homo suum, faciat à se factum seu perpeffum, in corpore, in anima, in persona, in externis, attingentibusque rebus, circumstantiis, conditionibus: Deo hæc omnia singula, tanquam sua appropriata sibi offerat, his singulis omnibusque DEUM credat, speret, amet, laudet &c. tanquam bonum suum omne, supremum, ultimum, supernaturale. Imbuat hæc omnia sine supernaturali, virtute supernaturali, una & pluribus, imbuat perfectione variâ, sublimi, Deo gratiosâ, uniat meritis Christi & Electorum ejus. Totum hoc erit homini sic im-

buenti & operanti meritorium gratiæ & gloriæ æternæ. Sive creaturarum rationalium actiones, passionisque fuerint puræ, naturales sive supernaturales, sive fuerint bonæ moraliter, sive tantum entitativè, sive fuerint sanctæ & iustæ, ac meritoria, sive fuerint etiam malæ ac peccaminosæ, sed quatenus (exclusâ malitiâ morali) habent entitativam bonitatem, ad quam Deus ipse per se concurrat, tanquam causa prima, eumque concursum & actum ut talem ad suam gloriam, ad aliosque sibi volitos fines refert. Quo fiet, ut actiones malæ, quæ operantibus erunt damnabiles: homini modo dicto, eas intendenti, & in Deum referenti, erunt salutares, & ad gratiam gloriamque cæteraque bona Spiritualia proficua: Perinde quomodo dictum est, easdem actiones à Deo fieri, ad se referri, & ad gloriam nominis sui augendam, voluntatemque suam perficiendam converti. Itaque hunc in modum operanti, in suumque usum & fructum spirituales convertenti omnia Homini, nulla erunt opera otiosa, nulla malitiosa, nulla perditione digna, sed omnia & singula, etiam damnatorum in inferno, erunt illi sancta, pia, iusta, meritoria, gratiosa Deo, & digna Beatitudinis æternæ præmio.

Et quid potest hac industriâ esse feracius, quid hac provisione ditius, simulque optabilius; modò ne Operantium hominum, divitiasque Spiritus cupientium cesset langueatque industria. Neque est quòd quis hæc reputet ardua, difficilia, & laboriosa. Nam in primis solius est hoc liberæ piæ voluntatis opus, quod internum tantummodo esse sufficit; sufficit etiam interdum solum

solum, identitemque reassumptum, repetitum, ratificatum esse, quod penè momentaneo voluntatis actu peragi potest: usu moderatè frequenti habitus contractus in animo, totum negotium faciliat, & in naturalem actionem convertit. Postremò in hoc peragendo, nihil omnino plus est laboris, quàm est in simplici vulgarique nostra operatione, nostrorumque priorum operum supernaturali & meritoriâ transactione. Probet qui volet, & advertet oculis suis tantundem esse in hoc atque in illo operandi modo laboris, temporis, fatigationis, conatus, reflexionis, memoriæ & similibus requiritorum.

Quare difficultas neminem deterrere debet ab hujus Provisionis exercitatione: quæ difficultas ut aliqua sit, satis, superque, & valdè excessivè compensatur Immensa fructuositate atque fecunditate, quæ propemodum major & omni humana opinione, & spe, & cupiditate. Quod si in avaritia temporalium rerum videmus non minui cupiditatem avarorum hominum, sed potius augescere amplius ampliusque etiam extrema senectute gravescentium: quos difficultas augendi non deterret, neque ætate fractos licet, frangit; quid convenit facere? quomodo affici? quomodo invalescere & inardescere ampliori cupiditate divitiarum spiritualium æternarum Divinarumque, homines ad earum studium, & curam, & cumulationem factos, natos, ordinatos, quantumlibet corporeis viribus & annis debiles atque fractos! Si in perditè avaris crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit: ita ut qui acquisivit decem millia nummorum, non

cupiat acquirere insuper unum nummum, vel duos, vel decem, vel etiam mille solum, sed exardescat in cupiditatem studiumque conquirendi vel alia decem millia, vel etiam viginti millia; in Sancta & salutari avaritia cælestium divitiarum, quarum usus sit per omnem æternitatem, & quarum demum sit & cumulus & merces & finis Deus, quo nihil majus; nonne addecet homines Divinos, ut in eis crescat amor, crescat conatus acquirendi thesauri cælestis, tantum quantum ipse thesaurus crescit? ita ut nulla se offerat industria ditescendi, quam non sitienti & insatiabili animo, apprehendant, exercent, continuant, & in omni labore, conatuque non tantum perseverent indeficienter, sed progrediantur ad alia aliaque, ad ampliora & ampliora inexplebiliter.

PROVISIO X.

Per Communicationem cum Deo & ejus divitiis atque Operibus ad Extra.

A Perit (an operit melius dicam?) adhuc seculo nobis Provisio quædam, quâ, si nobis aditus patefiat, etsi ad usum exercitiumque ejus, ex Dei quidem parte liceat, ex nostro autem studio libeat, absque ulla & comparatione, & dubitatione, in immensum immensius ditescere ex divitiis thesaurisque spiritualibus liceat. DEUS namque est, & DEUS quantus quantus est, qui venit nobis, exhibetque se, ut ex eo, ex omnibusque bonis ejus Provisionem nobis faciamus, quâ in æternum, & fruamur, & glorificemur. Utinam ejus explicationi nec intellectus succum-

cumbat, & desiderio voluntas sufficiat, & executioni vires non deficiant. Sed speramus adfuturum cum sua virtute gratiâque auxiliante illum, in quo & ex quo est omnis sufficientia & Provisio nostra.

Certum est, esseque debet, Deum esse super omnia creata, & ita quidem super omnia, ut omnes creaturæ tam possibiles quam existentes, ejus solius comparatione, magis non sint, quam sint, & absolutè nihil sint. Attestatur hoc Sapi-
Sap. 11. 23.
 entia Dei cum ait. *Tanquam momentum statera, sic est ante te orbis terrarum (Domine) & tanquam gutta roris antelucani, quæ descendit in terram.* Expressius autem per Davidem loquitur sic. *Sub-*
Psal. 38. 6.
stantia mea tanquam nihilum ante te. quæ verba non tantum ex Persona Davidis dicta sunt: sed etiam ex persona omnis absolute creaturæ, quoniam eadem omninò est, omnis atque unius creaturæ ratio & conditio coram Deo. Cui etiam perinde congruit illud, quod idem David, tam ex suo, quàm ex omnium nomine dixit. *Dixi*
Psal. 15. 2.
Domino, Deus meus es tu: quoniam bonorum meorum non eges. Mira quidem sed vera ratiocinatio: ut dicatur, sitque Deus ideo Deus creaturarum omnium, quia nullius earum bonorum eget: sed omnibus ille dat omnia affluenter, & non impropere: propter solius creaturæ bonum, propter nullum verò suum usum. Id ipsum legere est apud Isaiam luculenter omnibus prædicantem. *Ecce gentes (omnes) quasi stilla situla, &*
Isaiæ 40. 15.
quasi momentum statera, reputatæ sunt. Ecce insulæ quasi pulvis exiguus: & libanus non sufficiet ad succendendum, & animalia illius non sufficient ad holocaustum. Omnes gentes, quasi non sint, sic sunt coram

eo, & quasi nihilum reputat & sunt ei. Ut jam non debeat esse in admiratione clausula illa Davidica,

Pf. 38. 6. Verumtamen universa vanitas omnis homo vivens,

Ecclesi. 1. 2.

& illa Salomonis altera. Vanitas vanitatum & omnia vanitas. Nec non & illa Pauli assertio de

Rom. 4. 17.

Deo. Qui vocat ea, quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt. sive quia tam coram illo sunt nondum creata, quàm sunt jam creata: in ejus enim potestate est creare illa, sicut fuit creare ista: sive quia coram Deo tam nihil sunt quæ creata sunt, quàm illa sunt nihil, quæ creata adhuc non sunt. Ergo ut supra dicebam, in tantum est Deus noster super omnia alia, ut ejus comparatione. Nihilum, Inane, vanitas & non existentia sunt omnia.

Idem Deus noster est complectens & continens in se omnia. Quidquid enim creavit, quæ omnia creavit, utique hoc esse, hoc in se habere debuit; & hoc de seipso, deque sua ipsius omnipotentia creavit, & omnibus apud se invenit principium. Hæc est argumentatio ipsiusmet Dei nostri apud Prophetam cum ait.

Isa. 66. 9.

Qui alios parere facio, ipse non pariam? dicit Dominus. Si ego qui generationem cæteris tribuo, sterilis ero, ait Dominus Deus tuus? Hoc ipsum asseritur de Deo nostro illis verbis.

Sap. 1. 7.

Spiritus Domini replevit orbem terrarum, & hoc quod continet omnia, scientiam habet vocis: Et rursus. Verbo Domini firmati sunt

Pf. 32. 6.

Joan. 1. 3.

cæli, & spiritu oris ejus omnis virtus eorum. Derivata sunt, & sine ipso factum est nihil, quod factum est, in ipso vita erat. Nemo siquidem dat alteri, quod non habet, quare cum Deus omnibus omnia, ipsa enim sibi det creando, omniumque inveniat originem ea formando: necesse est, ut eadem omnia,

in se se contineat : & omnia in eo contineantur,
 in ipsoque omnia vivant, moveantur & sint. Igi-2. *Mach. 7.*
 tur in seipso Deus habet, atque continet cælos, & ^{23.}
 quæ in eis. Terras, & quæ in eis, omnia & singu- *Act. 17. 28.*
 la, sive spiritualia & intelligibilia, sive materialia,
 & bruta, & inanimata. Non continet tamen ista,
 Deus in se, tanquam sylva arbores, aut feras, aut
 tanquam mare pisces, aut tanquam navis vecto-
 res, aut tanquam arbor fructus, aut tanquam cau-
 la greges; brutæ essent enim istiusmodi cogita-
 tiones de Deo, sed continet hæc tanquam imper-
 fecta perfectissimus, tanquam artifex arte facta,
 tanquam architectus donum idealem, tanquam
 causa effectus, tanquam mare fluvios & fontes
 continet (ut scholasticè loquar) eminenter, æ-
 quivalenter, & perfectiori modo, quàm res ipsæ
 sunt in se. Proinde perfectius est in Deo cælum,
 quàm est in seipso; perfectior est sol in DEO,
 quàm in seipso; perfectior terra in Deo, quàm
 in seipsa; perfectiora denique omnia sunt, qua-
 tenus in Deo sunt, quàm quatenus in seipsis sunt,
 perfectiusque ibi operantur in Deo, quàm in se-
 ipsis. Nunquam ibi aberrant aut deficiunt à fine
 in operando, ut hic in se existentes sæpè deficiunt.
 Nunquam ibi cessant earum operationes, & effi-
 cacitates, & fructus, & actus, quæ hic perpetuò
 transeunt, deficiunt, cessant, mutantur, & ab esse
 ad non esse, ab operari ad non operari desinunt.
 Michael Angelus est in Deo, cum sua entitate,
 perfectione, activitate, operatione actuque omni,
 quem ab origine creationis egit, & quemcunque
 per omnem durationis suæ æternitatem peraget,
 eritque sic in æternum. quemadmodum & fuit
 eodem modo totus ab æterno : licet ipse in se-
 metipso

metipso non exstiterit ab æterno. Idem de omnibus singulis creaturis cogitandum & censendum. Ex hoc fonte existentium rerum omnium, omniumque actionum nostrarum in Deo, five antequam in se fuerunt, five dum sunt & fuêrunt, five dum erunt, ita David philosophatur, tam in sua, quàm in omnium creaturarum, omnium nostrum

Pf. 138. 8.

inprimis persona. *Domine probasti me & cognovisti me, tu cognovisti sessionem meam & resurrectionem meam. Intellexisti cogitationes meas de longe, semita mea & funiculum meum investigasti. Et omnes vias meas prævividisti: quia non est sermo in lingua mea, quem tu non audieris etiam antequam locutus eum essem. Ecce Domine tu cognovisti omnia novissima & antiqua: tu formasti me: & posuisti super me manum tuam: Mirabilis facta est scientia tua ex me: confortata est & non potero ad eam. Et quis possit? quando tenebræ ipsæ Nihil mei, non obscurabuntur à te; & nox meæ*

Ibid. v. 12.

non existentia, sicut dies illuminabitur: quoniam sicut tenebræ ejus, ita & lumen ejus. Hanc ipsam Sapientiam philosophatus est Sanctus Job, derivans eam ex hac omnium rerum in Deo præsentia & scientia: ex eaque Judicii Divini rigorem simul ac formidinem discit & docet, ait enim:

Job. 13. 27.

Posuisti in nervo pedem meum: & observasti omnes semitas meas, & vestigia pedum meorum considerasti.

Job. 14. 16.

Tu quidem gressus meos dinumerasti. Signasti quasi in sacculo delicta mea. Hæc ille, sed hæc propositi præsentis non sunt: idè ad nostra nobis redeundum est.

Deus non solum omnes creaturas in se continet eminenter, cum omnibus perfectionibus, viribus, actionibus, effectibus, circumstantiis, condi-

conditionibus earum: sed continet præter has, quæ existunt in aliqua temporis moderni differentia, aut etiam æternitate, continet, inquam, in se alias atque alias omnes genere, specie, numero infinitas, & continet cum omnibus conditionibus earum possibilibus: quæ in cognitionem nullius creati intellectûs cadere possunt, alioqui comprehendenda esset Dei tum essentia, tum bonitas, tum utriusque communicabilitas, tum sapientia, tum potentia. Solus Divinus intellectus, solus ejus spiritus, qui scrutatur etiam profunda Dei, capit & intelligit illa, quæ in Deo continentur omnia. Ibi sunt mundi alii atque alii, partim huic similes, partim ab hoc per omnia diversi: ibi sunt series & ordines gubernationis mundorum illorum aliæ atque aliæ, & omnium & singulorum numero & specie innumerabiles ac infinitæ. Ibi sunt infiniti Angelici spiritus, numero, specie, choris, Hierarchiis distincti. Ibi sunt infiniti cæli, infiniti soles, infinitæ lunæ, infiniti planetæ, infinitæ stellæ. Ibi infinita numero Maria, ibi innumerabiles terræ globi, ibi gentes & nationes hominum infinitorum infinitæ, ibi species, & varietates infinitæ animalium, quadrupedum, reptilium, natantium, volantium. Ibi species infinitæ plantarum; herbarum, florum, seminum, radicum, virtutum. Ibi infinita metalla auri, argenti, gemmarum omniumque similium numero & specie diversorum. Ibi infinita rerum omnium opera permanentia, atque transeuntia, permanenter tamen in Deo præsentia. Ibi infinitæ urbes, palatia, templa, horti, vivaria, æraria, gazophylacia, castra, classes, regiones, insulæ, sylvæ, campi, agri, prata, fluvii, fontes, lacus. Ibi infinitæ species rerum,

rerum, honestatum, jucunditatum, utilitatum, necessitatum. Quibus non tantum comprehenderit, sed neque cogitandis quidem creatura nulla mens sufficit, enumerandis sola par æternitas, continendis verò sola idonea & sufficiens Divinitas: seu Divina essentia, sapientia, omnipotentia, bonitas. quia hæc sola omnia est, omnia cognoscit, omnia potest, omnibus se communicare sufficiens & abundans est, & illi soli omnia sunt nuda & aperta & præsentia, cum totis se, cum totis suis conditionibus possibilibus, obedientialibus.

His ita (prout nobis fas erat) de Deo nostro non exactè quidem explicatis, quod fatemur impossibile, sed aliquantulum delineatis; addendum est illud, quod in eodem Deo nostro, sit actu & creatio, & conservatio, & gubernatio, & cooperatio, Naturalis ordinis ac supernaturalis: quæ omnia continent in se, aut potius æquivalenter sunt innumerabiles actiones Divinæ circa creaturas, quas omnes & singulas creat, perducitque ad esse, omnes & singulas omnibus momentis conservat in eodem esse, omnes gubernat & dirigit in fines sibi notos: omnibus velut causa prima cooperatur, in omnibus earum commotionibus & actionibus. Quod sit creatura una, in totâ se sumptâ, habet actiones, alterationes, circumstantiasque specie plurimas, numero autem innumeras, ad quas omnes singulasque Deus effectiva cooperatione & finali directione concurrat: cogitet qui potest, quàm infinita multitudo est in Deo actualium istarum cooperationum, cum omnibus singulisque actionibus, omnium singularumque creaturarum? Quanta erit multitudo actionum creantium, conservantium, gubernantium

tium spectatarum in omni ordine & serie & fine naturali, supernaturali, justitiæ, misericordiæ, gratiæ & gloriæ, mediorem & etiam finium subordinatorum ad ultimum, permissivæ insuper Dei voluntatis erroribus & defectibus & malitiis creaturarum, incomprehensibiliter ad bonum & placitum suum utentis, & ex pessimis optima eruentis, ex inobedientia obedientiam, ex superbia modestiam, ex rebellionem subjectionem, ex morte vitam, ex perditione salutem, ex delicto veniam, ex malitia bonitatem, ex confusione gloriam, ex miseria beatitudinem emedullantis. Atque hoc non solum in creaturis actu existentibus in aliqua differentia temporis præsentis (quarum ipsarum alia atque alia esse potuit, par atque apud Dei Sapientiam fuit gubernatio & coordinatio in infinitum variabilis) sed etiam in creaturis purè possibilibus, & nunquam in actu extra causas existentibus, quarum infinities infinitè est variabilior & multiplicabilior (sed in Deo jam actu præexistens, & decreta, sub conditionibus & combinationibus, numerum finemque nullum habentibus) varietas & multiplicitas.

Hæc universâ infinitarum actualitatum sive actionum (modum quidem nostro Divina concipiendi maxime supposito, aliàs enim in Deo multiplicitas, neque est, neque esse potest ulla actu, sed solum per æquivalentiam & eminentiam) varietate ac multiplicitate, quæ jam utcumque indicata est, uti potest, si sciat & velit. Diligens, ac amore pius spiritualis homo: ex eisque sibi infinitorum thesaurorum Divinorum gratiæ, gloriæ, cæterorumque Provisionem conflare omni æternitati suffecturam. Utendo jure suo

suo

suo quod habet ex fraternitate, unitate atque adeo identitate cum omnibus creaturis actualibus atque possibilibus, maximè quatenus in Deo existentibus & ex Deo emanantibus, totumque suum esse (actuale vel possibile) totum posse, totum operari, in omni possibili vel actuali conditione ac circumstantia ab eodem Deo desumentibus, & intra Deum habentibus. Accedente præsertim piâ, fidelique ac devotâ, deliberatâ, voluntariâ, supernaturali intentione, applicatione, ordinatione in ipsummet Deum, in ejus essentia, bonitatis, Sapientia, potentia, justitia, misericordia, charitatis, rectitudinis, majestatis, dignitatis, infinitudinis, immensitatis, & omnis Divinae perfectionis agnitionem, confessionem, venerationem, laudationem, subjectionem, amorem, & quidquid Religio atque devotio cum charitate atque gratia excogitare, audere & agere potest, circa Deum, propter Deum, cum Deo, ex Deo, in Deo, per Deum.

Utinam, utinam repeto, milliesque utinam, hæc in hominum mentes & corda possint ascendere! sed nimirum abscondita hæc sunt ab oculis etiam oculatorum; quorum miseriam hac in parte, deplorare potius, quàm sugillare velim. Velim etiam potius exemplo præire, quam verbis laudare. Velim ipso facto conatuque meo factibile demonstrare, quod conitor verbis faciendum suadere. Quidquid autem de hoc interim sit: hoc certum esto, ad quod semper nostra præsens tractatio respicit hominibus jam de propè æternitatem salutantibus, & quasi subintrantibus, si copiosam Provisionem æternaturæ suæ vitæ facere, in hac, quæ superest, mortalitate

ate percipiunt, eam non aliunde copiosam, con-
fertam, coagitatam supereffluentemque unquam
facturos, quàm ex ista cum Deo suo, cumque
Divinis actionibus communicatione. Hanc igitur
faciamus, si qui copiosè ditescere cœlo, &
eternitatem illam quàm ditissimi ingredi volu-
mus. Sicut enim Deo nihil est ditius, ita quoque
ad ditescendum Deo, nihil est ipso illo Deo di-
tius, sive accommodatius.

PROVISIO XI.

*Per Communicationem cum DEO, ejusque
Operibus ad Intra.*

Occurrit animo, aliquid huic Provisionum
faciendarum de Spiritualibus divitiis, the-
saurisque negotio, & maximè proprium, & ma-
xime idoneum quod ebalbutire (nam enarrare
vel modicè, arduitas atque immensitas argumen-
ti, nec meum, neque ullum intellectum crea-
turæ sinet unquam) animus est, & ni fallor, ope-
re pretium erit. Est autem hoc, ut Provisio-
nem cœlestium opum, dum in hujus vitæ cursu,
& specialiter dum in decursu sumus, nobis ex
ipso Deo, quantus quantis & qualis qualis ille
in ipso se, totâque tum essentia, tum Oecono-
mia sua interiore reperitur, faciamus & coacer-
vemus.

Arduum opus & sine dissimulatione per
quam difficile; & quis aspirabit, nedum attin-
get ad illud? Sed firma spes est, quod adjuvabit
ille, qui nos fecit, quanquam de limo & nihilo,
attamen ad similitudinem & imaginem suam, &
nobis præceptum dedit. *Estote ergo perfecti, si-* *Matt. 5. 48.*
V.P. Druzb. Op. VII. L cut

cut & Pater vester celestis perfectus est. Præsertim quando, quod conabimur, conabimur verecunde simul & amanter, non quasi scrutatores, sed quasi speculatores, quod si scrutabimur ut exaltemus, non ut exaltemur, scrutabimur, non ut vanitate inflamur, sed ut veritate humiliemur ac solidemur. Scrutabimur non ut rapinam arbitremur, & exerceamus; sed ut divitias salutis, spem, & panem vitæ æternæ metamus, transformati de claritate in claritatem, tanquam à Domini gloria.

Deus noster, est, qui est, merus, purusque per omnia Actus, simplicissimus, omnis compositionis, omnis multiplici- tatis, omnis potentialitatis, omnis pluralitatis expers, & incapax in sua entitate atque essentia. In eo non sunt aliqua, non sunt quædam, non sunt omnia; sed ipse est, qui est, est idem & unus in essentia: Trinus autem in Personis. Quando tamen nos pusilli homines de Deo Divina cogitamus, necesse habemus attemperare illa nobis, & de illis loqui ad modum nostri limitati & ex pluribus coagmentati esse: in quo aliud quidem est Essentia, aliud potentia essentiæ, aliud operationes potentiarum, aliud perfectiones & quasi dotes Essentiæ atque Naturæ. v. g. In nobis aliud est homo, aliud humanitas, aliud corpus, aliud anima, aliud compositum ex his, resultansque persona, aliud memoria, intellectus, voluntas, aliud actiones harum potentiarum, memoratio, intellectio, volitio, aliud sapientia, justitia, bonitas, charitas, veritas &c. In Deo secus se habent ista: omnia sunt unum, & idem penitus ista. In solis Tribus Personis, quia est processio, est etiam oppositio, est distinctio, est numerus: ita tamen,

ut et si alius sit Pater, alius Filius, alius Spiritus Sanctus, nequaquam sint aliud, & aliud: quia unitas, identitas consubstantialitasque Essentiæ ac naturæ, aliud aliudque esse prohibet: quamvis alios esse aliosque, incomprehensâ veritate requirit. Itaque in Deo nostro, personæ quidem inter se sunt plures, id est, tres, inter se distinctæ & ab invicem aliæ: in sua tamen essentia, singulæ sunt unum & idem, unitate atque identitate absoluta; sicut & essentia ipsa earum, est prorsus eadem, prorsus unica, prorsus illa ipsa. In eadem essentia Divina simplicissima, eademque ac plus quàm una & unica: inveniuntur perfectiones (attributa aliàs dici, usus est) Deo & ejus Essentiâ dignæ: quæ in semetipsis, non sunt revera perfectiones essentiæ, quasi quidpiam aliud ab essentia, & perficientes essentiam: sed sunt re ipsâ, & revera ipsamet Essentia; ita ut sicut Deus est per essentiam Deus, ita quoque per essentiam sapiens, per essentiam omnipotens, per essentiam bonus, justus, clemens, verus, vivens, immensus, &c. Et sicut essentia ejus, est Divinitas ejus, sive sicut Divinitas ejus, est essentia ejus, sic etiam sapientia ejus, sit Divinitas & essentia ejus, omnipotentia ejus, sit Divinitas & essentia ejus. Bonitas ejus, sit Divinitas & Essentia ejus: sicque de aliis. Insuper verò (& sequitur ex prædictis) Sapientia ejus, est omnipotentia ejus, est justitia, est bonitas, est veritas ejus. Insuper etiam Sapientia ejus, est actus Sapientiæ ejus, omnipotentia, est actus omnipotentia ejus, justitia & misericordia, est ipsæ actus justitiæ ac misericordiæ ejus. Insuper adhuc actus sapientiæ ejus, est adhuc justitiæ ejus,

Actus justitiæ ejus, est actus misericordiæ ejus, actus sapientiæ, justitiæ, misericordiæ ejus, est actus omnipotentia, veritatis, bonitatis ejus; quia omnia quæ in eo sunt, nec omnia sunt, id est plura, nec in eo sunt quasi ab eo & ejus essentiã alia, sed sunt idem & unum realiter & essentialiter; & ille unus ac idem, est ista omnia, quæ scilicet nos concipimus ut plura, & quæ dicimus omnia cum in eo sint absolutè una, eademque essentia & Divinitas, illa omnia.

Noster ergo modus concipiendi, cogitandi, contemplandi, explicandi Deum & essentiam naturamque ejus, & contenta in Essentia ejus, hunc in modum partitur.

1. Concipit essentiam & Naturam, quæ est una, unica, unitasque, Deitas, Divinitas, DEUS.

2. Concipit personas tres. Patris & Filii & Sancti Spiritus. Pater à nullo originem nisi ex seipso habet. Filius est Patris Filius, natura nascens, unigenitus: idemque Verbum. Idem & Imago. Coæternus, consubstantialis Patri, ex ejus essentia per intellectum nascens ab æterno, & semper, & in æternum. Spiritus Sanctus, est Patris & Filii Spiritus, non natus ut Filius, non factus ut creatura, non à se ut Pater, sed procedens & spiratus à Patre & Filio, ex Patre, & ex Filio, non tamen quasi à duobus distinctis principiis, sed quasi ab uno.

3. Concipit attributa, seu perfectiones Naturæ essentiæque inexistentes, eique quasi accedentes, & eam veluti perficientes, complementesque (licet revera sint ipsamet identicè essentia) & concipit eas quasi alias, tum ab essentia, tum ab

ab semetipsis invicem, quasi Sapientia sit alia à bonitate, hæc à potentia, ista à justitia, hæc rursus à misericordia, sicque de aliis: cum tamen omnes istæ perfectiones sint una eademque perfectio, una eademque entitas, una eademque ipsamet Deitas ac Essentia.

4. Concipit earum perfectionum quosdam veluti gradus, ac latitudines extensionis & intentionis. Ita concipit Sapientiam seu scientiam existentium, aliam futurorum, aliam possibilium, aliam conditionatorum, aliam necessariorum, aliam liberorum seu contingentium, aliam visionis, aliam intelligentiæ simplicis. Sic etiam concipit voluntatem aliam bonam, aliam beneplacentem, aliam perfectam, aliam absolutam, aliam permissivam, aliam externam, aliam internam, aliam essentialem. Sic etiam concipit justitiam, aliam distributivam, aliam vindicativam, aliam legalem. Sic concipit potentiam, aliam creativam ex nihilo, aliam productivam ex præjacente subjecto, aliam naturalis ordinis opera, aliam supernaturalis operantem, &c.

5. Concipit in Deo prædictarum perfectionum Divinarum veluti exercitationes atque effectus, tum ad extra in creaturarum bonum emanantes à Deo, de quibus in præcedenti provisione dictum est: tum ad intra in ipsomet Deo veluti operantes, Deumque id quod est, Deum scilicet facientes, omnibono explentes, glorificantes, beatificantes, fatiantes, & omne, quod nullum mens capit præter Divinam, eidem bonum absolutum omnimodumque conferentes. Sic e. g.

Sapientia Dei eminentissimè facit Deum sapientem, comprehendentem, adæquantem scibilitatem omnium scibilium, dans quasi se Deo in lucem intelligentiæ per se subsistentem, parem omnibus cognoscendis & cognoscibilibus: ipsa verò cognoscibilia omnia eidem Deo, ex eodem Deo, inesse reperiens & ostendens: quo fit ut neque lucem intelligentiæ, neque ipsam intelligentionem, neque objecta intelligibilia aliunde habeat, sed à semetipso hauriat, vel potius implet sibi omnia ista sit, substantialiter, & per se subsistenter sit; simul denique & uno eodemque indivisibiliter & essentialiter actu sit; quamvis noster intellectus, in hoc actu essentialiter tam uno quàm immenso, & æterno, & simultaneo, propter inadæquatam & mancam concipiendi suam facultatem, ordinet priora cognita, prioresque cognitiones, deinde posteriores &c. alias aliis quasi succedentes.

Hoc modo dicimus nos, Deum per suam sapientiam infinitam, seu infinita claritate pellucentem & penetrantem omnia cognoscibilia, in quavis conditione, cognoscere primum (in primo signo rationis loquuntur Theologi) atque comprehendere comprehensione absolute plenâ, propriam essentiam, processiones personarum, procedentesque ipsas personas Divinas Patris quidem à nullo, filii verò à Patre tantum, Spiritus autem Sancti ab utroque.

2. Dicimus Deum cognoscere in alio seu secundo signo rationis, per eandem sapientiam suam ab omni æternitate, & in omnem æternitatem omnia possibile: quæ possibile omnium omnimoda cognitio, promanat Deo, ex vi prioris

ris cognitionis, Essentiæ nimirum suæ, in qua eminenter latent, continentur, repræsentantur, que omnia jam dicta possibilia.

3. Dicimus Deum sua sapientia cognoscere & comprehendere perfectissimè omnia illa, quæcunque sive creabilis potentia, sive jam creata quælibet vis, facultasque efficere potest.

4. Dicimus Deum per suam sapientiam cognoscere & scire ea omnia, quæcunque fierent, posita quacunque conditione, atque combinatione, præsertim ex parte liberi arbitrii, rerumque illi subjectarum; in quo est infinities infinita varietas, perinde ut infinitis motivis atque modis & excitari potest arbitrium liberum, & conditiones circumstantiæque variari & combinationes fieri.

5. Dicimus Deum per suam sapientiam cognoscere, omnia absolutè futura, cum suis & in suis omnibus circumstantiis, per omnem æternitatem: quâ cognitione gubernat Deus mundum hunc universum in hoc tempore, & gubernabit post finem horum sæculorum, postque iudicium mundi universale peractum, per omnem æternitatem. *Cùm Christus tradiderit regnum DEO Patri, & cùm evacuaverit omnem principatum & potestatem & virtutem.* Ecce quomodo Sapientia Dei, unica licet in se, idemque quod Deus est in se, multiformis est tamen, secundùm quod à nobis cognoscitur: quia nullatenus potest cognosci sic, quomodo est in se. Possset autem hunc ipsum in modum disputari de aliis Divinis perfectionibus, quæ in Deo idem penitus sunt, tam secum, quàm cum Deo, sed à nostra inadæquata cognoscendi (præsertim verò res Divinas)

ratione, aliter cognosci nequeunt, nisi diminutè, nisi afficta multiplicitate, nisi apposita distinctione.

His ita ebalbutitis à nostra infantia de Deo, deque illius essentia & personis & perfectionibus atque proprietatibus, & de earum seu distinctionibus, seu quasi operationibus multiplicibus, licebit cuivis studiosæ spiritualium thesaurorum animæ, mediante intentione voluntatis suæ, inferre se, cum omni observantia & dilectione in Deum, in Dei personas, proprietates, operationes, tam nobis ex sacra doctrina notas, quàm etiam nunquam manifestatas revelatasque nobis, quarum in immensæ infinitæque perfectionis Deo, innumerabilis restat numerus necessariò, quandoquidem earum, quas revelatas habemus restricta satis est copia. Licebit inquam, in eas sese inferre, inter eas domicilium statuere, in iis demorari, intra illas disperire, ab eis absorberi, atque transformari; perinde ut transformatur absorbeturque atomus aquæ in mari vini, atomus arenæ in mari auri, atomus aëris in mari solis, atomus rei, in mari universi, atomus temporis, in mari aternitatis; atomus nihili in mari Essentiæ. Licebit etiam tota Dei, & jam aliquomodo suâ Essentiâ, totis & omnibus Divinis processionibus atque communicationibus internis, totis processionum terminis seu personis Divinis, totis omnibusque proprietatibus & attributis, totis attributorum sive perfectionum perfectionibus, gradibus, extensivisque ac intensivis capacitatibus, totis & omnibus singulisque perfectionum communicationibus & actuationibus, & tam in Deum,

Deum, quàm extra Deum ebullitionibus, & quasi influxibus effluxibusque, licebit dico, hunc in modum Toto, quantus quantus est à parte rei, & essentialiter in se, quantusque ex parte nostra moduloque nostro, Deo magnificare Deum, amare Deum, exaltare Deum. Licebit Toto Deo, Deum velle, non tantum sibi, non tantum creatis omnibus, etiam possibilibus, sed etiam ipsimet Deo, imò maxime ipsimet Deo, agnoscendo & confitendo Deum Deo, laudando Deum Deo, appetendo Deum totum, toti, & toto Deo, dignificando Deum totum, toto Deo, totaque dignitate & dignificatione Dei, zelando Deum totum, toto Deo, & toti Deo, ambiendo & amplexando Deum totum, toto Deo, offerendo Deum totum, toti & toto Deo, elargiendo toti Deo, Deum totum, toto Deo, tota ejus in seipsum largitate, profusione, propensione, prodigalitate. Beatificando Deum tota beatitudine & beatificatione Dei quàm seipsum beatum facit, quàm ipse in seipso, ex seipso, seipso beatus est. Possidendo Deum totum, toto Deo, fruendo Deo, toto ipso Deo, totaque fruitione Dei. Congratulando & congaudendo totum Deum toti Deo, toto Deo, totis bonis ejus, totis gaudiis ejus, totis gratulationibus ejus, quibus ille gaudet & congaudet, gratulatur & congratulatur seipsum Totum sibi, nempe Pater & Filius & Spiritus Sanctus: qui est unus super omnia benedictus Deus in sæcula.

O admirandam occupationem creaturæ in Deo! ô stupendam conjunctionem! ô ineffabilem communicationem! ô piè præsumptuosam usurpationem! ô incogitabilem Dei ad suam

creaturam dignationem & inclinationem! δ excessivam creaturæ sublimationem! Quis capiat, quis eloquatur, quis attentare præsumat, usque eo, usque aded creaturam subintrare suum creatorem, usque aded illam se Deum ipsum facere, se in Deo deperdere, seu in Deum transmutare, ut jam quasi omni perfectione Dei perfecta fit, omni bonitate Dei bona fit, omni Charitate Dei amet, aut etiam amor fit. Omni Sapientia Dei sapiat, omni voluntate Dei velit, omni potentia Dei potens fit. Omni justitiâ Dei justa fit, omni misericordiâ Dei misericors fit. omni Divinitate Dei Divina fit & Deus quodam modo fit, & quidem ipsi Deo fit. Quid aliud faciunt, quid aliud habent, quid aliud sunt beati, quando sunt Beati? Quid aliud est Deus, quando est Deus, & quo est Deus, nisi quia ipsi sibi omnia sua totus est Deus. At Deus est sibi essentialiter & naturaliter & necessariè Deus. Animæ autem & creaturæ, anima quoque & creatura, est Deo, est in Deo, est ex Deo, est propter Deum, dilectione, voluntate, intentione, charitatis ardore, est Deus, voluntariè est Deus, convertibiliter est Deus, cum formidine amissionis, cum horrore abjectionis, cum metu expulsionis & directionis est DEUS. Talis est enim de lege absoluta, imò & ordinariâ hujus vitæ status: ut nunquam liceat esse absque metu & timore, ut semper opus sit salutem æternam operari nos cum tremore. Verumtamen non derelinquit Deus, nisi derelinquentes se.

Psal. 70. 14. Ego autem semper sperabo in te Domine & adjiciam super omnem laudem tuam, Os meum annuntiabit justitiam tuam, tota die salutare tuum. Introibo

troibo in potentias Domini. Domine memorabor justitiae tuae solius. Deus docuisti me à juventute mea & usque nunc pronuntiabo mirabilia tua. Et usque in senectam & senium Deus ne derelinquas me: Donec annuntiem brachium tuum generationi omni quae ventura est. Potentiam tuam & Justitiam tuam Deus usque in altissima quae fecisti magnalia. Deus quis similis tibi? Nemo Domine nemo, neque in Caelo sursum, neque in terra deorsum, sed tamen qui diligit Dominum, ejus anima cognoscet nimis, & pascetur de divitiis omnibus Domini Dei sui, & ingredietur, & egredietur, & pascua inveniet; quia Dominus humiles spiritu salvabit, & propè est omnibus in toto corde requirentibus eum. Et ponet os juxta se, qui autem adhæret Deo, unus spiritus est cum eo. Et tunc exaltabitur sicut unicornis cornu meum, & senectus mea in misericordia uberi. *Psal. 91. 11.* Neque hoc solum verum qui plantati sunt in domo Domini, in atriis domus Dei nostri florebunt, & adhuc multiplicabuntur in senectâ uberi. Non enim potest senectus uber non esse, cui datur in misericordia uberi esse.

Non ergo gravetur virtus omnis, neque animus succumbat corpori, sed quantumvis domus nostra hujus temporis dissolvi incipiat, & minetur ruinam, ob hoc ipsum anima solutior, & quasi mox educenda sit de custodia ad confitendum nomini Domini, respiret in misericordias Domini: & levans se super se, jam nunc incipiat consuescere apud Dominum esse, cum Domino esse, in Domino esse. Sit ei diversorium in templo, sit colloquium in prece, sit vita in jejunio: & dierum noctiumque temporibus indefesso

fesso

fesso devotionis obsequio, quamvis corporis agnoscat sentietque senectutem, pietatis tamen nesciat ætatem. Imò tanto solutiori & solertiori in Deum festinet appetitu, in Deo maneat sedulitate, ex Deo ditescat cupiditate, hauriat totum Deum studio: sibi pereat, Deo sit, & vivat plenitudine: ut jam nunc assuescat ad ea officia in terris, quibus non ita multo post distinebitur, & beatificabitur per totam æternitatem in cælis: jam hic ditescat Deo, sagineatur, pinguescat Deo tota, fiatque totus ac solus Deus, qui in proximo tam illi, quam electis omnibus, futurus est omnia in omnibus, atque per omnia & super omnia Deus.

Quæris. Quomodo fiet istud? Ad quod dico, & compendiosissimè dico, sed scienti amanter, & amanti scienter Deum dico. Dic ergo.

Sanctissima Trinitas unus Deus & Pater noster, qui es in cælis Tote te, (toto me) sanctificetur nomen tuum. Adveniat Regnum tuum. Fiat voluntas tua sicut in cælo & in terra. Vel ita brevius. Deus meus Toto te, amo te. Vel ita. Deus, Toto Te, volo, gaudeo, gratulor, elargior. Tibi omnia tua. omnia digna te, dignè te. Toto Te Domine, Te volo Tibi, & mihi, & omnibus propter Te.

Hæc similiave in sensu suo supra jam explicato, dic millies in horas, ad singulas spirationes spira in vita, & Totus Deus, erit toties, erit tantus, erit totus, erit Deus, erit tantum à Te (quasi tamen non à Te, sed à Deo ipso se) erit inquam volitus, laudatus, amatus, exaltatus, glorificatus, donatus, dotatus, totalisatus, essentiatu, gratulatus, & existentiatu? quantum est, & quan-

quantus est, ipse ex seipso realiter sibi, & quotquot habet in se, ex se, eminenter, formaliter, essentialiter, identicè, æquivalentia omni multitudini, ab ipso se cogitabili.

Et est ne aliqua possibilis cupiditas, aut avaritia, aut fames sitisve tanta, quam non expleat Deus totalitate sua? Et potestne vel in aliquo, vel in ipso etiam Divino corde enasci desiderium, desideriique simul implemendi majus Dei, quam hoc, per quod, ipsi Deo, ipso Deo, & desideratur, & desideratus donatur, totus DEUS. Potestne glorificatio & exaltatio Dei, vel ab aliquo, vel ab ipsius etiam Dei affectu & studio fieri major, uberior, expletior, quam hæc, per quam totus ipse Deus ipso toto Deo glorificatur & exaltatur? Nunquid nam videtis ô Animæ: quia *omnis locus*, (etiam ipsa essentia Dei abyssus *Deut. 11. 42.* ipseque quantus est Deus) quemcunque voluntatis & intentionis vestræ: Amoris, desiderii, studii, conatusque vestri, *pes calcaverit, vester erit*, vestra possessio erit, vester thesaurus erit, vester thesaurorum cœlestium oceanus imò abyssus erit. *Ponite ergo corda, & desideria vestra, in virtute, & liberalitate immensa Domini Dei vestri: & ne deficiatis. Congregate sicut in utre* (nam quid est aliud cor hominis & creaturæ cujusvis, ad divitias & liberalitatem Domini) *aquas maris, & haurite de abyssis Domini thesauros, quoniam Dominus est ponens in thesauris abyssos, qui exhauriri non poterunt in æternum.*

Psal. 47. 14.

Psal. 32. 7.

PRO-